

AANTALLEN COFFEESHOPS

EN GEMEENTELIJK BELEID

1999-2012

Coffeeshops in Nederland 2012

B. Bieleman

R. Nijkamp

J. Reimer

M. Haaijer

INTRAVAL

Onderzoek en Advies

AANTALLEN COFFEESHOPS EN GEMEENTELIJK BELEID 1999-2012

COFFEESHOPS IN NEDERLAND 2012

Oktober 2013

INTRAVAL
Groningen-Rotterdam

COLOFON

Postadres INTRAVAL:
Postbus 1781
9701 BT Groningen
E-mail *info@intraval.nl*

www.intraval.nl

Kantoor Groningen:	Kantoor Rotterdam:
St. Jansstraat 2C	Goudsesingel 68
Telefoon 050 - 313 40 52	Telefoon 010 - 425 92 12
Fax 050 - 312 75 26	Fax 010 - 476 83 76

Oktober 2013

Tekst:	B. Bieleman, R. Nijkamp, J. Reimer, M. Haaijer
Opmaak:	M. Haaijer
Omslag:	E. Cusiel
Drukker:	Copy-Copy Groningen
Opdrachtgever:	WODC, ministerie van Veiligheid en Justitie

ISBN: 978 90 8874 158 6

VOORWOORD

In opdracht van het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) van het ministerie van Veiligheid en Justitie heeft onderzoeks- en adviesbureau INTRAVAL een onderzoek uitgevoerd naar het lokale coffeeshopbeleid in Nederland. Dit rapport beschrijft de resultaten van de elfde meting van deze monitor van het aantal coffeeshops en het gemeentelijk beleid. In de maanden mei en juni 2013 zijn de ambtenaren ondervraagd die het coffeeshop-beleid in hun portefeuille hebben.

De meting is uitgevoerd door Rick Nijkamp en Judith Reimer bijgestaan door Martin Haaijer onder leiding van Bert Bieleman. Maurits Sijtstra, René Voogd en Thomas Bokdam hebben meegewerkt aan de telefonische enquêtes.

Graag willen wij de leden van de begeleidingscommissie onder voorzitterschap van prof. dr. A.C.M. Spapens (Universiteit Tilburg) bedanken voor de betrokken en deskundige wijze waarop zij het onderzoek hebben begeleid. De commissie bestond verder uit: mw. mr. Y. van Groenigen (gemeente Amsterdam); mw. mr. H.L.M. Obispo - van Rooijen (ministerie van Veiligheid en Justitie) en mw. dr. M.M.J. van Ooyen-Houben (WODC). Daarnaast gaat onze dank uit naar de gemeenteambtenaren. Zonder hen was dit onderzoek niet mogelijk geweest.

Namens INTRAVAL,

Bert Bieleman	Groningen-Rotterdam
Rick Nijkamp	Oktober 2013

INHOUDSOPGAVE

Pagina

SAMENVATTING

Dit rapport bespreekt de resultaten van de elfde meting van de monitor over het aantal gedoogde verkooppunten van softdrugs (coffeeshops) en het gemeentelijk coffeeshopbeleid in Nederland. In opdracht van het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) van het ministerie van Veiligheid en Justitie worden sinds 1999 de ontwikkelingen rond coffeeshops nauwgezet gevolgd met behulp van deze monitor. Voor deze meting zijn in mei en juni 2013 178 gemeenteambtenaren ondervraagd die het cannabisbeleid in hun portefeuille hebben. De respons bedraagt 100 procent.

De monitor kent drie onderwerpen: aantal coffeeshops en gemeentelijk beleid; handhavingsbeleid; en sanctiebeleid. Daarnaast wordt kort ingegaan op de ervaringen en toekomstplannen van de gemeenten.

Aantal coffeeshops en gemeentelijk beleid

Eind 2012 zijn er in Nederland in totaal 617 coffeeshops gevestigd in 103 van de 415 Nederlandse gemeenten. Na een aantal jaren van lichte daling is de daling van het aantal coffeeshops in 2012 sterker. In vergelijking met eind 2011 toen er in totaal 651 coffeeshops waren, is het aantal coffeeshops eind 2012 met 5,2% afgenomen. In april 2013 kent Nederland 614 coffeeshops in de 103 coffeeshopgemeenten. Dit is een daling van 5,7% ten opzichte van eind 2011, terwijl het 0,5% verschilt ten opzichte van het aantal coffeeshops eind 2012. Coffeeshops zijn onder meer definitief gesloten, omdat de gedoogbeschikking is ingetrokken op basis van een negatief BIBOB-advies[1] of omdat één van de gedoogcriteria zijn overtreden.

[1] Met de Wet Bevordering Integriteitsbeoordelingen door het Openbaar Bestuur (Wet BIBOB) is het voor gemeenten mogelijk een aanvraag voor (een verlenging van) een vergunning of subsidie te weigeren wanneer het vaststaat dat door de aanvrager strafbare feiten zijn gepleegd of wanneer een redelijk vermoeden bestaat dat deze zullen worden gepleegd.

Concentraties van coffeeshops bevinden zich, evenals in voorgaande metingen, voornamelijk in de Randstad en in de middelgrote steden in de provincie. Het gemiddelde aantal inwoners per coffeeshop ligt voor de 103 coffeeshopgemeenten in 2012 op 31.523.

Beleidsvormen
Ruim twee derde van de Nederlandse gemeenten blijkt eind 2012 een nulbeleid te voeren, terwijl een kwart een maximumbeleid hanteert. Daarnaast zegt 7% van de gemeenten geen formeel beleid te hebben. Deze situatie is grotendeels vergelijkbaar met die in 2011.

Er zijn 13 gemeenten die meer coffeeshops kennen dan officieel zijn toegelaten. Zij hebben samen 32 coffeeshops te veel. Daarnaast zijn er 16 gemeenten waar momenteel minder coffeeshops zijn gevestigd dan toegelaten. Gezamenlijk hebben zij 31 coffeeshops minder dan het vastgestelde maximum.

Handhavingsbeleid
Het overgrote deel van de gemeenten (96% in 2012) geeft bij de definiëring van de gedoogcriteria aan dat deze expliciet is afgestemd op de richtlijnen van het College van procureurs-generaal[2], terwijl in enkele gemeenten sommige criteria strenger zijn geformuleerd.

Van de 103 gemeenten met coffeeshops hanteren 83 (81%) in 2012 een afstands- of nabijheidcriterium ten opzichte van scholen. Er zijn 55 gemeenten die aangeven uit te gaan van een afstandscriterium van 250 meter of minder en 19 gemeenten die een afstand van meer dan 250 meter hanteren. Verder gelden in 84 van de 103 coffeeshopgemeenten in 2012 één of meerdere vestigingscriteria voor coffeeshops, zoals een verbod op vestiging in woonwijken of in de nabijheid van horeca of een andere coffeeshop.

---

[2] De landelijke definities van de AHOJGI-criteria zijn als volgt: geen Affichering; geen Harddrugs; geen Overlast; geen toegang voor en verkoop aan Jeugdigen (< 18 jaar); geen verkoop van Grote hoeveelheden per transactie (maximaal 5 gram per klant); en geen toegang voor en verkoop aan anderen dan Ingezetenen van Nederland. Daarnaast mag geen alcohol en maximaal 500 gram softdrugs aanwezig zijn in de inrichting (Maximale handelsvoorraad).

Verder is artikel 13b van de Opiumwet in 2012 in 20 van de 103 coffeeshopgemeenten in totaal 54 keer gebruikt om de niet gedoogde verkoop van softdrugs tegen te gaan.[3] Bij gemeenten zonder coffeeshopbeleid is het artikel in 2012 geen enkele keer gebruikt tegen de niet gedoogde verkoop van softdrugs.

Sanctiebeleid

In 95 gemeenten (92%) die coffeeshops gedogen zijn de bestuursrechtelijke sancties voor het overtreden van de van toepassing zijnde gedoogcriteria formeel vastgelegd in handhavingsarrangementen.[4] In 31 gemeenten zijn in totaal 60 overtredingen van de van toepassing zijnde gedoogcriteria geconstateerd. De vastgestelde overtredingen hebben vooral betrekking op het criterium van de Maximale handelsvoorraad (13 gemeenten), het Jeugd-criterium (zeven gemeenten) en het Ingezetenen-criterium (zeven gemeenten). Daarnaast zijn in 38 van de 95 gemeenten ook de strafrechtelijke reacties op overtredingen opgenomen in het handhavingsarrangement.

Sluitingen

Overtredingen van onder meer het Jeugd-criterium en de Maximale handelsvoorraad hebben in 16 gemeenten geleid tot sluiting van een coffeeshop voor bepaalde tijd, bijvoorbeeld vier weken of zes maanden. In vijf gemeenten zijn coffeeshops voor onbepaalde tijd gesloten op grond van overtredingen van de maximaal aanwezige handelshoeveelheid, een negatief BIBOB-advies en het plegen van een ernstig strafbaar feit.

Ervaringen en toekomstplannen

De ervaringen met het coffeeshopbeleid zijn overwegend positief. Van de gemeenten met coffeeshops geeft 64% aan geen knelpunten te hebben bij het (handhaven van het) gemeentelijk coffeeshopbeleid. Het meest genoemde knelpunt (14 gemeenten) is het ontbreken van beleid omtrent de bevoorrading van coffeeshops (de achterdeurproblematiek). Andere knelpunten die worden genoemd zijn onder andere de uitvoering van de wet

---

[3] Het gaat hierbij niet om coffeeshops, maar om niet-gedoogde panden waar vanuit softdrugs werden verkocht.

[4] Dit geldt echter niet voor ieder criterium. Het Ingezetenen-criterium maakt in 2012 in 25 gemeenten deel uit van het sanctioneringssysteem.

BIBOB (7), een tekort aan opsporingsbevoegd personeel (6) en de (aanpak van) de niet gedoogde verkoop van cannabis (6). Drie kwart van de gemeenten met coffeeshops (78 gemeenten) geeft aan het beleid te willen wijzigen in 2013 of in 2014. Wijzigingen hebben onder meer betrekking op aanpassingen aan de landelijke regelgeving (vervallen van het Besloten club-criterium en veranderingen in het Ingezetenen-criterium).

SUMMARY

This study provides insight into the numbers of officially tolerated sales points of soft drugs (coffee shops) and the municipal coffee shop policy in the Netherlands in 2012. These developments are being followed since 1999. This monitor is carried out, like the previous, by bureau INTRAVAL in commission of the Research and Documentation Centre (WODC) of the Dutch Ministry of Security and Justice. 178 Civil servants of the municipalities received a questionnaire on the official, written, coffee shop policy. The response is 100%.

This monitor focuses on three topics: the number of coffee shops and the policy carried out by the municipalities; enforcement policy; and sanction policy. Attention is also paid to the experiences and future plans of the municipalities.

Number of coffee shops and municipal policy

At the end of 2012 there were 617 coffee shops in 103 of the 415 municipalities in the Netherlands. This means that the slight decrease of the number of coffee shops has continued. The number of coffee shops decreased with 5,2% compared to 2011 when there were 651 tolerated coffee shops in the Netherlands. In April 2013 there were 614 coffee shops in the Netherlands in 103 municipalities. This is a decrease with 5,7% compared to 2011 and a decrease with 0,5% compared to 2012. The coffee shops had to close because the licence had been withdrawn. This is mainly due to a negative BIBOB-advice or breaking one or more of the criteria (as formulated in the local policy).[1]

---

[1] Municipalities can in their local coffee shop policy make use of the Public Administration Probity Screening Act (Wet BIBOB). This Act gives local authorities the power to screen certain new applications for permits, operating licenses, tenders or subsidies, in order to prevent

As in previous years concentrations of coffee shops are mainly found in the western part of The Netherlands (the so-called Randstad) and in medium-sized cities in the provinces. The number of coffee shops compared to the number of inhabitants of a municipality is overall 1 coffee shop per 31.523 inhabitants.

Types of policy
In 2012, two-thirds of all the municipalities had a zero policy, one quarter had a maximum policy (and thereby tolerate the presence of one or more coffee shops) and in 7% of the municipalities no policy has been formulated. The situation in 2012 is largely comparable to that of 2011.

There are 13 municipalities with in total 32 coffee shops more than officially are allowed. Besides that there are 16 municipalities with in total 31 coffee shops less than officially are allowed.

Enforcement policy
The majority of the municipalities tolerating coffee shops (maximum policy) indicated that concerning the AHOJGI-criteria they explicitly followed the guidelines of the Board of Attorneys-General and did not make any additions or deviations (96% in 2012).[2] A few municipalities have sharpened the AHOJGI-criteria.

Of the 103 municipalities that have coffee shops, 83 municipalities (81%) had a distance or proximity criterion to

---

them from unwittingly facilitating organized crime. Dutch administrative authorities may refuse permits if they have serious doubts about the integrity of the applicant.

[2] The AHOJGI-criteria stand for: no advertising; no sale of hard drugs; not causing public nuisance; not selling to persons under the age of 18; not selling more than 5 grams per transaction; and selling only to residents of The Netherlands. Coffee shops are also not allowed to sell alcohol or to have a stock of 500 grams of cannabis or more.

schools in 2012. There are 55 municipalities that apply a distance of 250 metres or less and 19 municipalities apply a distance of more than 250 metres. Moreover, in 2012 84 municipalities have other criteria for the establishment of coffee shops, such as a prohibition on establishment in residential areas, in the vicinity of licensed premises or another coffee shop.

Article 13b of the Opium Act (Damocles) was enforced in 2012 by 20 of the 103 municipalities with coffee shops for closing premises from which cannabis was sold.[3] In municipalities were no policy has been formulated, the Article 13b wasn't enforced to tackle non-tolerated points of sale of cannabis.

Sanction policy

In 95 municipalities with coffee shops (92%), the administrative sanctions for the violation of the AHOJGI-criteria are officially defined in the coffee shop policy.[4] In 31 of the municipalities, 60 violations of the criteria were recorded in 2012. The violations that were recorded in 2012 relate mainly to the maximum sales stock (13 municipalities), youth criterion (seven municipalities) and the resident criterion (seven municipalities). In 38 of the 95 municipalities the criminal sanctions are also defined in the coffee shop policy.

Closures

Violations of the criteria, for instance for violations of the youth criterion and the maximum sales stock, have led to closures of coffee shops in 16 municipalities for a specific time period, for example four weeks to six months. In five municipalities coffee shops have been closed for indefinite period of time for violations of the maximum sales stock, a negative BIBOB-advice or committing a criminal offence.

[3] These aren't coffee shops, but not-allowed points of sale of cannabis.

[4] However, this depends on the criterion. The resident criterion is part of the sanction policy in 25 municipalities in 2012.

Experiences and future plans

The experiences with the coffee shop policy are predominantly positive. Of the municipalities that do have coffee shops 64% indicated that they have had no problems with the coffee shop policy. The bottleneck for the other municipalities is the lack of policy for provisioning of the coffee shops ('back door problem') (14), the use of BIBOB (7), the lack of enforcement capacity (6) and tackling of non-allowed selling points of cannabis (6). Three quarter of the municipalities that do have coffee shops (78 municipalities) indicated that they want to change the policy in 2013 or 2014. Changes relate to the adjustments to the national policy (cancelling the closed club criterion and changes of the resident criterion), adjustments to regional policy, adjustments of the maximum policy (and enforcement) and adding or dropping additional criteria.

1. INLEIDING

Sinds 1999 wordt in opdracht van het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) van het ministerie van Veiligheid en Justitie (twee)jaarlijks het aantal gedoogde verkooppunten van cannabis en het lokale cannabisbeleid geïnventariseerd.[1] Voor deze meting zijn wederom de gemeenteambtenaren ondervraagd die betrokken zijn bij het cannabisbeleid in hun gemeente. De resultaten hebben betrekking op de situatie eind 2012. Een uitzondering hierop betreft het aantal coffeeshops in Nederland. In dit rapport worden zowel het aantal coffeeshops eind 2012 als dat in april 2013 weergegeven.

1.1 Landelijk coffeeshopbeleid[2]

Hieronder worden de ontwikkelingen in het landelijk coffeeshopbeleid geschetst, waarbij aandacht wordt besteed aan de totstandkoming, de beoogde doelen, onderzoek en actuele ontwikkelingen in het coffeeshopbeleid.

Totstandkoming coffeeshopbeleid

Sinds de wijziging van de Opiumwet in 1976 is er sprake van een onderscheid tussen hard- en softdrugs. Door de verkoop van softdrugs bij huisdealers te gedogen werd onder andere getracht de gebruikersmarkt van cannabis gescheiden te houden van die van harddrugs. Eind jaren tachtig blijkt echter dat de verkoop van

---

[1] Gemeenten bepalen met behulp van de richtlijnen van het Openbaar Ministerie en (de voorwaarden uit) het eigen in de lokale driehoek vastgestelde coffeeshopbeleid of en welke verkooppunten zij gedogen. Deze verkooppunten dienen altijd in bezit te zijn van een door de gemeente uitgegeven gedoogverklaring. In het vervolg van deze rapportage worden de officieel gedoogde verkooppunten van cannabis aangeduid met de term coffeeshops.

[2] Grote delen van de tekst uit deze en de volgende paragrafen zijn eerder verschenen in het rapport ‘Coffeeshops in Nederland 2011. Aantallen coffeeshops en gemeentelijk beleid 1999-2011’ (Bieleman e.a. 2012).

softdrugs voornamelijk in zogenoemde coffeeshops plaatsvindt. Daarom heeft het Openbaar Ministerie (OM) in 1991 de zogenoemde AHOJ-G criteria voor het gedogen van coffeeshops opgenomen in de Aanwijzing Opiumwet. Als aan deze criteria wordt voldaan dan ziet het OM af van vervolging (Art 167 lid 2 Sv). De criteria zijn destijds als volgt geformuleerd:

- geen Affichering (bij de verkoop van drugs);
- geen verkoop van Harddrugs;
- geen Overlast;
- geen verkoop van drugs aan Jeugdigen en geen toegang aan jeugdigen tot een coffeeshop;
- geen verkoop van Grote hoeveelheden per transactie, dat wil zeggen hoeveelheden groter dan geschikt voor eigen gebruik.

Drugsnota 1995

In 1995 verscheen de Drugsnota 'Het Nederlands drugsbeleid; continuïteit en verandering'. Hierin werd opgemerkt dat met name 'de bonafide coffeeshops hebben bewezen een bijdrage te leveren aan de afscherming van softdruggebruikers tegen de wereld van de harddrugs'. Er werden echter ook enkele kritische opmerkingen gemaakt over de toename van het aantal coffeeshops en over de overlast die werd veroorzaakt door coffeeshops. Om de coffeeshops te saneren besloot het kabinet onder meer de gecombineerde verkoop van alcohol en softdrugs te verbieden. De achterliggende gedachte van deze bepaling was dat hierdoor het te controleren segment van economische bedrijvigheid werd versmald, terwijl tevens werd bevorderd dat een beperkter publiek zou worden geconfronteerd met (soft)drugs (ministerie van VWS, ministerie van Justitie en ministerie van Binnenlandse Zaken 1995). Daarnaast werd voorgesteld de G van de AHOJ-G criteria aan te passen. De maximale transactiehoeveelheid werd verlaagd van 30 naar vijf gram en er kwam een maximale voorraadhoeveelheid van 500 gram.

In oktober 1996 zijn de gewijzigde 'Richtlijnen voor het opsporings- en strafvorderingsbeleid inzake strafbare feiten van de Opiumwet' door het Openbaar Ministerie in werking getreden (Staatscourant 1996, 187). In de richtlijnen wordt onder meer aangegeven dat het coffeeshopbeleid op onderdelen nader kon worden bepaald door het lokale driehoeksoverleg (burgemeester, politie, Openbaar Ministerie).

Aanpak niet gedoogde handel

Op 21 april 1999 is de Opiumwet uitgebreid met artikel 13b, de zogenoemde ‘Wet Damocles’. In dit artikel stond dat de burgemeester bevoegd is tot toepassing van bestuursdwang indien in voor het publiek toegankelijke lokalen en daarbij behorende erven soft- of harddrugs worden verkocht, afgeleverd of verstrekt dan wel daartoe aanwezig zijn. Hieronder vallen ook coffeeshops. Voor niet ‘publiek toegankelijke lokalen’ (zoals woningen) kon worden opgetreden op grond van art. 174a van de Gemeentewet. Hierbij moet men ook kunnen aantonen dat daadwerkelijk sprake is van verstoring van de openbare orde. In de praktijk bleek het vaak moeilijk om de verstoring van de openbare orde, met name overlast, aan te tonen waardoor art. 174a van de Gemeentewet veelal te kort schoot.

In september 2007 is artikel 13b gewijzigd (Staatsblad 2007, 355). De systematische handel in cannabis en harddrugs buiten coffeeshops om (bijvoorbeeld vanuit woningen of andere niet voor het publiek toegankelijke lokalen) kan hierdoor beter worden aangepakt. Verstoring van de openbare orde hoeft op grond van artikel 13b niet meer te worden aangetoond.

Verdere specificatie van AHOJ-G criteria

Het College van procureurs-generaal heeft de AHOJ-G criteria in december 2000 als volgt vastgesteld (Staatscourant 2000, 250):

- geen Affichering: dit betekent geen reclame anders dan een summiere aanduiding op de betreffende lokaliteit;
- geen Harddrugs: dit betekent dat geen harddrugs voorhanden mogen zijn en/of verkocht mogen worden;
- geen Overlast: onder overlast kan worden verstaan parkeeroverlast rond de coffeeshop, geluidshinder, vervuiling en/of voor of nabij de coffeeshop rondhangende klanten;
- geen verkoop aan Jeugdigen en geen toegang aan jeugdigen tot een coffeeshop, waarbij is gekozen voor een strikte handhaving van de leeftijdsgrens van 18 jaar;
- geen verkoop van Grote hoeveelheden per transactie: dat wil zeggen hoeveelheden groter dan geschikt voor eigen gebruik (= 5 gram). Onder transactie wordt begrepen alle koop en verkoop

in één coffeeshop op eenzelfde dag met betrekking tot eenzelfde koper.

Met name het criterium Affichering dient volgens het College strikt te worden gehandhaafd, omdat binnen het Nederlandse drugsbeleid wordt gehecht aan preventie en het onwenselijk is niet-gebruikers ongewild te confronteren met (reclame voor) drugs (Staatscourant 2000, 250). Tevens geeft het aan dat in het lokale driehoeksoverleg de maximale handelsvoorraad van coffeeshops kan worden vastgesteld. De voorraad zou in ieder geval niet de 500 gram te boven mogen gaan.

BIBOB

In 2003 is de Wet Bevordering Integriteitsbeoordelingen door het Openbaar Bestuur (Wet BIBOB) in werking getreden, hetgeen ook voor coffeeshops gevolgen heeft gehad. Met deze wet wordt beoogd te voorkomen dat met aanbesteding van overheidsopdrachten of het verlenen van subsidies of vergunningen onbedoeld criminele activiteiten worden gefaciliteerd. Om dit te voorkomen hebben gemeenten de mogelijkheid om personen te screenen. Tevens kan het gemeentebestuur aan Bureau BIBOB advies vragen over het risico dat misbruik van overheidsvoorzieningen zou kunnen plaatsvinden. De Wet BIBOB kan worden gebruikt om vergunningverlening aan coffeeshophouders met eventuele contacten met criminele organisaties te voorkomen. Voor coffeeshops is het van belang op te merken dat het BIBOB instrumentarium alleen kan worden toegepast ten aanzien van de horeca-exploitatievergunning en niet ten aanzien van de gedoogverklaring (Snippe e.a. 2004).

Oorspronkelijke doelen coffeeshopbeleid

In de in 1995 verschenen Drugsnota ‘Het Nederlands drugsbeleid; continuïteit en verandering’, waarin een belangrijke plaats is ingeruimd voor het Nederlandse beleid ten aanzien van coffeeshops, wordt ‘het voorkomen dan wel beperken van de risico's van druggebruik voor het individu, zijn directe omgeving en de samenleving’ genoemd als centrale doelstelling (ministeries van VWS, Justitie en Binnenlandse Zaken 1995). Dit betekent concreet dat zowel landelijk als lokaal wordt beoogd dat:

- de gebruikersmarkt voor softdrugs van de markt voor harddrugs gescheiden blijft;
- overlast en verstoring van de openbare orde zoveel mogelijk worden beperkt en beheersbaar blijven;
- gezondheidsrisico's, met name voor jongeren, door middel van preventie en voorlichting zoveel mogelijk worden beperkt.

Scheiding der markten
Met het beleidsmatig en strafrechtelijk onderscheid tussen drugs met een onaanvaardbaar risico (harddrugs) en drugs die als minder risicovol worden gezien (softdrugs) wordt uitdrukking gegeven aan de verschillen in de gezondheidsrisico's van deze middelen. Doelstelling is om anders met softdrugs om te kunnen gaan, hetgeen de vraag- en aanbodzijde van de markt voor cannabis en de markt voor drugs met onaanvaardbare risico's van elkaar dient te scheiden.

Beperking overlast en beheersing openbare orde
Door het kanaliseren van de verkoop van cannabis in coffeeshops wordt de overlast die doorgaans met straathandel en de verkoop vanuit illegale verkooppunten gepaard gaat tot op zekere hoogte beheersbaar gehouden.

Beperking gezondheidsrisico's
Hoewel het Nederlandse drugsbeleid uitgaat van de verschillen tussen de risico's van harddrugs en die van softdrugs, impliceert dit niet dat het gebruik van cannabis zonder risico's is. Overheden dienen daarom via preventie en voorlichting, met name gericht op jongeren, zoveel mogelijk het (problematisch) gebruik van cannabis te voorkomen.

Huidige doelen coffeeshopbeleid
De doelen van het huidige coffeeshopbeleid[3] zijn door de Minister van Veiligheid en Justitie in de 'Drugsbrief' van mei 2011 aan de Tweede Kamer als volgt omschreven: 'om overlast en criminaliteit die verband houden met coffeeshops en de handel in verdovende middelen tegen te gaan, zal een einde worden gemaakt aan het

[3] De term huidig is niet helemaal correct, omdat in de brief van november 2012 de minister van Veiligheid en Justitie enkele aanpassingen in het beleid heeft toegelicht.

huidige ‘open-deur-beleid’ van de coffeeshops. Coffeeshops moeten kleiner en beheersbaar worden gemaakt. (…) De aantrekkingskracht van het Nederlandse drugsbeleid op gebruikers afkomstig uit het buitenland moet worden teruggedrongen. Coffeeshops worden klein en besloten en zullen zich in hun verkoop moeten gaan richten op de lokale markt. De handel in drugs is vergroot, geprofessionaliseerd en vercommercialiseerd. De aanpak georganiseerde (drugs)criminaliteit moet dan ook worden geïntensiveerd’ (Tweede Kamer, 2010–2011, 24 077, nr. 259).

Onderzoek en monitoren

De ontwikkelingen rond aantallen coffeeshops en gemeentelijk beleid worden nauwgezet gevolgd met behulp van een monitor. Zo heeft INTRAVAL voor het WODC sinds 1999 (twee)jaarlijks een telling verricht van het aantal gedoogde verkooppunten in Nederland en het gemeentelijk beleid inzake coffeeshops geïnventariseerd (Bieleman en Goeree 2000, 2001, 2002, Bieleman e.a. 2003, 2005, 2006, 2008, 2012). In 2003 is deze telling en inventarisatie uitgevoerd door het IVA (Pardoel e.a. 2004), terwijl in 2009 de meting op eigen initiatief is uitgevoerd door INTRAVAL in samenwerking met de Rijksuniversiteit Groningen (Bieleman en Nijkamp 2010).

Daarnaast hebben in 2009 het Trimbos-instituut en het WODC het Nederlands drugsbeleid van de afgelopen jaren geëvalueerd in opdracht van de toenmalige ministers van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en Justitie (van Laar en Van Ooyen-Houben 2009). In de evaluatie zijn zowel de successen als de problemen benoemd. De coffeeshop heeft op gebruikersniveau zijn doel bereikt; de markten van soft- en harddrugs zijn binnen de coffeeshops gescheiden en de cannabisconsument kan in relatieve rust en veiligheid softdrugs gebruiken. Verder heeft het bestaan van coffeeshops er niet toe geleid dat het gebruik van cannabis excessief is gestegen. Aan de andere kant bestaan er ook problemen. Allereerst wordt gewezen op sociale gevolgen van softdrugsgebruik onder jongeren. Vooral bij kwetsbare jongeren komt problematisch softdrugsgebruik voor. Bovendien blijkt uit onderzoek dat jeugdig gebruik van softdrugs schadelijker is dan werd aangenomen. Daarnaast wordt geconcludeerd dat, voornamelijk in de grensstreken, een deel van de coffeeshops

overlast geeft vanwege de aantrekkingskracht op de buitenlandse softdrugsgebruikers.

De implementatie en de effecten van enkele nieuwe gedoogcriteria voor coffeeshops worden momenteel, op verzoek van de Minister van Veiligheid en Justitie, onderzocht door het WODC, Bureau INTRAVAL en het Bonger-Instituut van de Universiteit van Amsterdam. Over de resultaten van de periode mei tot november 2012 is inmiddels verslag gedaan in een tussenrapportage (Van Ooyen-Houben, Bieleman en Korf 2013).

Verder zijn er diverse onderzoeken in het kader van lokaal softdrugsbeleid uitgevoerd, waaronder de monitor van het Rotterdamse coffeeshopbeleid (Bieleman e.a. 2011).[4] Ook de overige aspecten van de softdrugsmarkt staan sterk in de belangstelling. Zo onderzoekt het Trimbos Instituut jaarlijks de ontwikkelingen op het gebied van het THC-gehalte in cannabissoorten (Niesink en Rigter 2013)[5], terwijl eveneens uitgebreid onderzoek is gedaan naar het productieproces en de organisatie van de wietteelt (Siesling e.a. 2011; Spapens e.a. 2007). Over de bevoorrading van coffeeshops, de zogenoemde achterdeur, is weinig bekend. Door sommige onderzoekers wordt de coffeeshop getypeerd als verbinding (interface) tussen legale en illegale domeinen (Tijhuis 2006).

Recente ontwikkelingen[6]

Het coffeeshopbeleid en het cannabisgebruik staan de afgelopen jaren landelijk hoog op de politieke agenda. Op 1 januari 2012 is het Nederlandse coffeeshopbeleid aangescherpt. In de Aanwijzing Opiumwet van het Openbaar Ministerie werden twee nieuwe gedoogcriteria voor coffeeshops toegevoegd: het Besloten club-criterium (B-criterium) en het Ingezetenencriterium (I-criterium).

---

[4] In deze monitor zijn na invoering van onder meer het afstandscriterium van 250 meter ten opzichte van scholen de ontwikkelingen gevolgd in overlast, aanbod en softdrugsgebruik onder jongeren.

[5] Uit dit onderzoek blijkt onder meer dat het gemiddelde THC-gehalte (de werkzame stof) in nederwiet het afgelopen jaar is gedaald van 15,5% naar 13,5%.

[6] Delen van de tekst uit deze paragraaf zijn eerder verschenen in het rapport 'Het Besloten club- en het Ingezetenencriterium voor coffeeshops (Van Ooyen-Houben, Bieleman en Korf 2013).

In oktober en december 2011 zijn deze nieuwe criteria uitgewerkt in brieven aan de Tweede Kamer, met een tijdspad erbij (Tweede Kamer 2011-2012, 24 077-265, oktober 2011 en Tweede Kamer 2011-2012, 24 077-267, december 2011). Het B-criterium hield in dat coffeeshops uitsluitend toegang mogen verlenen en verkopen aan leden van de coffeeshop, waarbij bepaald was dat de coffeeshop in één kalenderjaar maximaal 2.000 lidmaatschappen mag uitgeven en dit documenteert in de vorm van een controleerbare ledenlijst. Het I-criterium hield in dat lidmaatschap van de coffeeshop uitsluitend toegankelijk is voor ingezetenen van Nederland van 18 jaar en ouder (Aanwijzing Opiumwet, januari 2012).

Per 1 januari 2012 maakten het Besloten club-criterium en het Ingezetenencriterium deel uit van de gedoogcriteria voor coffeeshops in de Aanwijzing Opiumwet. De daadwerkelijke handhaving van de nieuwe criteria was gefaseerd gepland. Per 1 mei 2012 startten Limburg, Noord-Brabant en Zeeland, met uitzondering van het maximum ledenaantal van 2000. Per 1 januari 2013 zouden de andere provincies volgen. Dan zou ook het maximumaantal van 2.000 leden in het hele land ingaan (Tweede Kamer 2011-2012, 24 077-267, december 2011).

Het B-criterium is inmiddels vervallen. In het Coalitieakkoord van het kabinet Rutte II, dat in oktober 2012 aantrad, werd dit aangekondigd (‘Bruggen slaan’, oktober 2012). In november 2012 liet de Minister van Veiligheid en Justitie dit aan de Tweede Kamer en aan de burgemeesters weten (Tweede Kamer 2012-2013, 24 077-293, november 2012). Vanaf 1 januari 2013 komt het B-criterium niet meer voor in de Aanwijzing Opiumwet. Het I-criterium is in aangepaste vorm doorgezet en geldt nu voor het hele land.

Het I-criterium houdt in dat alleen ingezetenen van Nederland toegang tot de coffeeshop hebben en dat uitsluitend aan ingezetenen van Nederland softdrugs kan worden verkocht.[7] De coffeeshophouder dient vast te stellen dat degene die hij toegang verleent tot de coffeeshop en aan degene aan wie hij verkoopt,

[7] Onder ingezetene wordt verstaan: een persoon die zijn (woon)adres heeft in een gemeente van Nederland.

ingezetene van Nederland is. Het tonen van een geldig identiteitsbewijs of verblijfsvergunning in combinatie met een uittreksel van de Gemeentelijke Basisadministratie (GBA) zijn instrumenten waarmee de coffeeshophouder het ingezetenenschap kan vaststellen (Tweede Kamer 24 077, nr. 265).

De handhaving van het Ingezetenencriterium is op 1 januari 2013 gestart, maar geschiedt in overleg met betrokken gemeenten en zo nodig gefaseerd waarbij wordt aangesloten bij het lokale coffeeshop- en veiligheidsbeleid zodat er sprake is van lokaal maatwerk. Afstemming over lokaal maatwerk vindt plaats in de lokale driehoek (Tweede Kamer 24077, nr. 293).

Afstandscriterium ten opzichte van scholen
Daarnaast zou per 1 januari 2014 het Afstandscriterium (A-criterium) worden toegevoegd. Het Afstandscriterium houdt in dat de minimale afstand tussen een coffeeshop en een school voor voortgezet onderwijs (praktijkonderwijs, vmbo, havo en vwo) of middelbaar beroepsonderwijs voor scholieren jonger dan 18 jaar 350 meter moet zijn. De afstand tussen een coffeeshop en een school is de reëel af te leggen afstand te voet over de openbare weg tussen de voordeur van de coffeeshop en de hoofdingang van de school. In november 2012 is in een brief van de minister van Veiligheid en Justitie aan de Kamer (Tweede Kamer 24077, nr. 293) toegelicht dat eveneens bij het verkleinen van de zichtbaarheid van coffeeshops voor scholieren lokaal maatwerk past. Het voorgenomen Afstandscriterium van 350 meter wordt niet meer via landelijke regels opgelegd, maar het staat gemeenten wel vrij om, op basis van de lokale situatie, deze grens van 350 meter te hanteren. Daarnaast kunnen gemeenten aanvullende maatregelen treffen wanneer de lokale situatie daar om vraagt.

THC-gehalte
Daarnaast wil kabinet Rutte II zware cannabis (met een THC-gehalte van 15% of meer) op lijst I van de Opiumwet plaatsen. Daarmee wordt het een harddrug. Coffeeshops mogen in de toekomst alleen nog cannabis aanbieden met een THC-gehalte, dat lager is dan 15%. Het ontwerpbesluit is momenteel in procedure.

1.2 Probleemstelling en onderzoeksvragen[8]

De centrale **probleemstelling** van deze meting van de monitor luidt als volgt:

> Hoeveel coffeeshops telt Nederland in 2012 en 2013 (eerste kwartaal) en welk vestigings- en handhavingsbeleid voeren Nederlandse gemeenten? Welke ontwikkelingen zijn waarneembaar ten opzichte van eerdere jaren?

Uit de probleemstelling vloeit een vijftal **onderzoeksvragen** voort:

1. Hoeveel coffeeshops telt Nederland?
   a. Hoeveel coffeeshops zijn er eind december 2012 en eind april 2013?
   b. Wat is de geografische spreiding over Nederland en de verdeling naar gemeente en gemeentegrootte?
   c. Wat is de coffeeshopdichtheid (aantal inwoners per coffeeshop)?

2. Welk beleid voeren gemeenten ten aanzien van vestiging en vergunningverlening van/aan coffeeshops?
   a. Welke beleidsvormen hebben gemeenten? Zijn er regionale afspraken?
   b. Hoeveel coffeeshops worden formeel in het lokale beleid toegelaten?
   c. In hoeverre komt het actuele aantal coffeeshops overeen met het in het beleid beoogde aantal?
   d. Is toepassing van het BIBOB-instrumentarium in het gemeentelijk beleid vastgelegd?
   e. Hoe vaak is BIBOB, artikel 13b Opiumwet of artikel 174a Gemeentewet toegepast?

3. Welk handhavingsbeleid voeren gemeenten?
   a. Hoe zijn de landelijke criteria in het gemeentelijk beleid uitgewerkt?

---

[8] De probleemstelling en de onderzoeksvragen komen voort uit de startnotitie 'monitor coffeeshops: aantallen en gemeentelijk beleid in 2012-2013' (WODC 2013).

b. Hanteren gemeenten additionele criteria naast de AHOJGI-criteria? Zo ja, welke zijn dit?
c. Bevatten de gemeentelijke beleidsplannen maatregelen om drugstoerisme en niet-gedoogde verkoop van softdrugs tegen te gaan? Zo ja, welke?
d. Hoe vaak wordt een afstandscriterium ten opzichte van scholen (waaronder basisscholen, scholen voor middelbaar beroepsonderwijs en voorgezet onderwijs) gehanteerd? Hoe is het afstandscriterium gedefinieerd?
e. Hoeveel coffeeshops bevinden zich in de buurt van scholen (waaronder basisscholen, scholen voor middelbaar beroepsonderwijs en voorgezet onderwijs)? Wat is de afstand?
f. Zijn er handhavingsarrangementen? Wat is vastgelegd over handhavingsactiviteiten (bijvoorbeeld frequentie en aard van controles)?
g. Is bekend hoeveel controles bij coffeeshops zijn toegepast? Zo ja, hoeveel?

4. Wat is het sanctie- en strafvorderingsbeleid?
a. Welke sanctietrajecten (bestuursrechtelijk en strafrechtelijk) zijn vastgelegd?
b. Hoeveel overtredingen van de regels hebben gemeenten geregistreerd? Welke criteria betroffen deze?
c. Hoe vaak hebben overtredingen geleid tot sluiting van coffeeshops voor (on)bepaalde tijd?

5. Welke ontwikkelingen zijn waarneembaar ten opzichte van eerdere jaren en wat zijn voornemens voor de toekomst?
a. Welke veranderingen in beleid zijn er ten opzichte van eerdere jaren?
b. Zijn beleidswijzigingen voorgenomen voor de komende periode? Welke?

De onderzoeksvragen zijn min of meer gelijk aan de voorgaande jaren. Evenals in voorgaande metingen gaat het om een telling van de door gemeenten officieel gedoogde verkooppunten van softdrugs en een inventarisatie van de gemeentelijke beleidsvormen.

1.3 Onderzoeksopzet

Het tellen van het aantal coffeeshops en het inventariseren van het gemeentelijk beleid is in verband met een valide vergelijking op vergelijkbare wijze uitgevoerd als bij de metingen in 1999 - 2011. In de maanden mei en juni 2013 is aan ambtenaren van Nederlandse gemeenten een vragenlijst voorgelegd betreffende het formele, schriftelijk vastgelegde coffeeshopbeleid. In principe zijn dit dezelfde ambtenaren als in de voorgaande meting of hun plaatsvervangers c.q. opvolgers. Het betreft hier ambtenaren die zijn betrokken bij het softdrugs- en coffeeshopbeleid van hun gemeente.

De ambtenaren zijn, evenals in voorgaande jaren, vragen gesteld over het aantal coffeeshops. Hierbij is vooral gevraagd naar 2012 en op onderdelen naar begin 2013. Verder zijn vragen gesteld over het in hun gemeente gevoerde beleid in 2012. Hierbij is tevens ingegaan op de doelstellingen van het gemeentelijk beleid, het BIBOB-instrumentarium en prestaties ten aanzien van de handhaving van het coffeeshopbeleid. De ambtenaren van de gemeenten met één of meerdere coffeeshops zijn tevens vragen gesteld over het handhavingsbeleid voor de AHOJGI-criteria. Ook zijn aan deze ambtenaren extra vragen gesteld over het beleid van de gemeente inzake de afstand van coffeeshops tot scholen en overige gehanteerde beleidscriteria.

Methode en benadering

Bij de dataverzameling is een onderscheid gemaakt in drie categorieën gemeenten: gemeenten die één of meerdere coffeeshops hebben; gemeenten die geen coffeeshopbeleid hebben; en gemeenten die geen verkooppunten van softdrugs in hun gemeente gedogen (nulbeleid).

Gemeenten met één of meerdere coffeeshop(s)

De zogenoemde coffeeshopgemeenten gedogen één of meerdere coffeeshops. Bij de ambtenaren van deze gemeenten is de gehele vragenlijst afgenomen.

De verantwoordelijke ambtenaren van de gemeenten met coffeeshops zijn allen eerst telefonisch benaderd met de vraag of ze (opnieuw) mee willen werken aan het onderzoek en of zij de

vragenlijst zelf willen invullen of dat deze enige tijd later telefonisch zal worden afgenomen (nadat zij de vragenlijst hebben ontvangen en tijd hebben gehad om gegevens op te zoeken). Vervolgens is een afspraak gemaakt wanneer de vragenlijst telefonisch kon worden afgenomen, terwijl in sommige gevallen afspraken zijn gemaakt wanneer de vragenlijst uiterlijk zou worden geretourneerd. Op het moment dat de ingevulde vragenlijst retour is ontvangen, is gecontroleerd of alles goed is ingevuld. Als dit niet het geval is, is direct de ambtenaar telefonisch benaderd om de vragenlijst volledig en correct te krijgen. Dit is net zolang herhaald totdat de vragenlijst volledig en correct was ingevuld. Bij het grootste deel van de coffeeshop-gemeenten is de vragenlijst overigens telefonisch afgenomen.

Gemeenten zonder coffeeshopbeleid

De gemeenten die ten tijde van de vorige meting nog geen coffeeshopbeleid kenden (dat waren er 31 in 2011) zijn benaderd met de vraag of er inmiddels een coffeeshop is gevestigd in die gemeente. Daarnaast is gevraagd welke maatregelen zij treffen om de vestiging van een coffeeshop te voorkomen. Bovendien is gevraagd of er beleidswijzigingen zijn of worden voorgenomen. Mochten er sinds de vorige meting wel één of meerdere coffeeshops zijn gevestigd, dan is de volledige vragenlijst - inclusief de vragen betreffende onderzoeksvragen voor gemeenten met één of meer coffeeshops - afgenomen. Bij het grootste deel van deze gemeenten is de vragenlijst direct telefonisch afgenomen. Bij de overige gemeenten is de vragenlijst via de post of de e-mail gestuurd en geretourneerd.

Gemeenten die al jaren een nulbeleid hanteren

De zogenoemde nulgemeenten gedogen (vaak al jaren) geen verkooppunten van softdrugs in hun gemeente. In 2011 waren dit bijna 300 gemeenten. Met behulp van de krantenbank LexisNexis[9] is nagegaan of het afgelopen jaar coffeeshops zijn geopend in deze zogenoemde nulgemeenten (oftewel gemeenten die in 2011 een nulbeleid hanteerden). Uit een uitgebreide zoekactie in deze database moet blijken of de gemeenten die in 2011 een nulbeleid

[9] LexisNexis beheert een database met daarin doorzoekbare content. Deze content bestaat uit archieven van bijna 10.000 dagbladen, tijdschriften, wetsdocumenten en andere gedrukte bronnen.

hanteerden hun coffeeshopbeleid inmiddels hebben gewijzigd. Mede omdat de afgelopen jaren veel media-aandacht is geweest voor coffeeshops kan de (mogelijke) opening van een coffeeshop in een van deze gemeenten niet onopgemerkt zijn gebleven voor de (lokale) media.

In tabel 1.1 is te zien dat diverse zoektermen zijn gebruikt in de analyse. Uiteindelijk zijn met behulp van deze zoektermen in totaal 726 krantenartikelen doorgenomen. Hiervan gaan acht artikelen over (vijf) gemeenten die in 2011 een nulbeleid hanteerden. In deze krantenartikelen is te lezen dat in deze gemeenten nog steeds een nulbeleid geldt. In enkele gemeenten stond het nulbeleid ter discussie, maar is besloten om het coffeeshopbeleid niet aan te passen.

Tabel 1.1 Resultaten van de zoekactie met behulp van diverse zoektermen in de database LexisNexis, periode: 31 december 2011 tot 1 juli 2013) *

Zoekterm	Aantal krantenartikelen over reeds bekende coffeeshopgemeenten of waarin geen gemeentenaam voorkomt	Aantal krantenartikelen over gemeenten met nulbeleid	Totaal aantal krantenartikelen
Coffeeshopbeleid	479	1	480
Tegen coffeeshop	134	2	136
Nieuwe coffeeshop	79	2	81
Komst coffeeshop	14	0	14
Coffeeshop beleid	8	0	8
Coffeeshop afgewezen	3	3	6
Coffeeshop geopend	1	0	1
Coffeeshop en beleid	0	0	0
Opening coffeeshop	0	0	0
Verweer coffeeshop	0	0	0
Coffeeshop 1-beleid	0	0	0
Coffeeshop 0-beleid	0	0	0
Coffeeshop nulbeleid	0	0	0
Totaal	718	8	726

* NB: De zoekterm coffeeshop (zonder toevoegingen) is bewust niet meegenomen, omdat hiermee meer dan 3.000 artikelen werden gevonden.

Daarnaast zijn de 50 nulgemeenten benaderd die in de voorgaande meting hebben geantwoord dat zij het voornemen hadden om het coffeeshopbeleid te wijzigen. Indien er inmiddels één of meerdere coffeeshops zijn gevestigd in een van deze gemeenten dan is de volledige vragenlijst afgenomen. Dit is echter niet voorgekomen. De voorgestelde wijzigingen bleken geen betrekking te hebben op het al dan niet gedogen van een coffeeshop.

Respons
De respons van het onderzoek in 2013 ligt bij alle drie de categorieën gemeenten wederom op 100 procent.

Door de lengte van de vragenlijst hebben ambtenaren van de coffeeshopgemeenten veel tijd nodig gehad voor het volledig invullen van de vragenlijst. Dit heeft geleid tot vertraging in de dataverzameling (uitstel van retournering van de vragenlijst omdat verschillende onderdelen nader moesten worden uitgezocht). Overigens kunnen en/of willen enkele gemeenteambtenaren niet alle vragen beantwoorden (binnen de onderzoeksperiode). Het gaat hierbij om complexe vragen die in- en extern moeten worden uitgezet (zoals het aantal toepassingen van het artikel 13B van de Opiumwet).

Beleidsdocumenten
De ambtenaren is tevens gevraagd of in het voorgaande jaar wijzigingen in het coffeeshopbeleid hebben plaatsgevonden, en of er een kopie van het meest recente beleidsstuk kan worden opgestuurd. Hierdoor beschikken we over het formele, schriftelijk vastgestelde, coffeeshopbeleid van een groot deel van de Nederlandse gemeenten. Aangezien het in deze monitor gaat om het formele beleid is daarom bij onduidelijkheden tijdens de verwerking van de ingevulde vragenlijsten tevens gebruik gemaakt van de officiële beleidsnotities.[10]

[10] Er is overigens door gemeenteambtenaren in de ingevulde vragenlijst veelvuldig verwezen naar de (meegezonden) beleidsnotitie.

Gemeentelijke herindeling
Het aantal Nederlandse gemeenten is door gemeentelijke herindelingen afgenomen van 418 in 2011 naar 415 in 2012.[11]

1.4 Indeling rapport

In hoofdstuk 2 wordt het aantal coffeeshops eind 2012 en begin 2013 weergegeven. Hierbij wordt een vergelijking gemaakt met de resultaten uit de vorige metingen. In hoofdstuk 3 komt het gemeentelijk coffeeshopbeleid aan bod, waarbij de resultaten worden vergeleken met die uit de voorgaande meting. Hoofdstuk 4 gaat in op het handhavingsbeleid inzake de AHOJGI-criteria en overige beleidscriteria in alle gemeenten met coffeeshops. Daarnaast wordt de (consequente) toepassing van sancties behandeld. In hoofdstuk 5 worden de conclusies besproken.

[11] In dit rapport gaan we uit van de 415 Nederlandse gemeenten eind 2012, waarbij we de openbaar Lichamen in het Caribische gebied (de eilanden Bonaire, Sint Eustatius en Saba) niet meenemen. Een fusie van Anna Paulowna, Niedorp, Wieringen en Wieringermeer heeft in 2012 geleid tot de nieuwe gemeente Hollands Kroon. Op 1 januari 2013 kent Nederland 408 gemeenten.

2. AANTAL COFFEESHOPS

Dit hoofdstuk behandelt het aantal coffeeshops in de 415 Nederlandse gemeenten eind 2012 en eind april 2013. Paragraaf 2.1 gaat in op het totaal aantal coffeeshops, waarbij ook de geografische spreiding aan bod komt. In paragraaf 2.2 wordt aandacht besteed aan de verdeling van de coffeeshops naar gemeentegrootte, terwijl ook de coffeeshopdichtheid per gemeente wordt besproken.

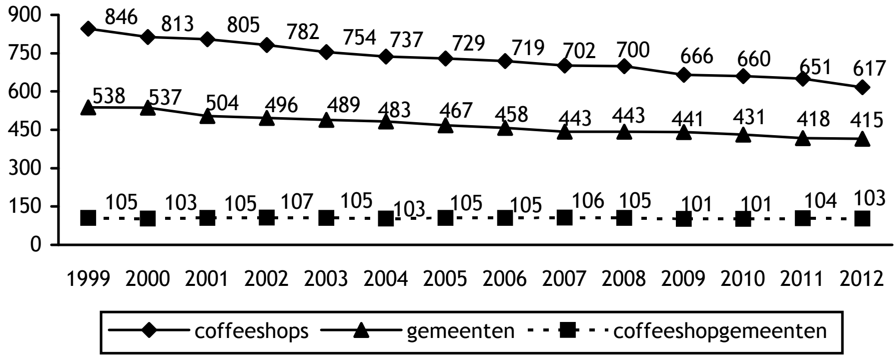
Het Openbaar Ministerie verstaat onder coffeeshops "alcoholvrije horecagelegenheden waar handel en gebruik van softdrugs plaatsvindt" (Staatscourant 2000). Wanneer in deze rapportage wordt gesproken over coffeeshops dan worden hiermee verkooppunten bedoeld die van de desbetreffende gemeente een gedoogverklaring hebben ontvangen.

2.1 Totaal aantal coffeeshops

Eind 2012 gedoogt een kwart (103 gemeenten) van de 415 Nederlandse gemeenten de aanwezigheid van verkooppunten van softdrugs. In twee van deze 103 gemeenten waren op dat moment de coffeeshops tijdelijk gesloten. Het aantal gemeenten waarin coffeeshops zijn gevestigd is met één afgenomen; van 104 naar 103. Het totale aantal Nederlandse gemeenten in Nederland blijft overigens ook afnemen, zij het gestaag van 418 in 2011 naar 415 in 2012.

Nederland telt eind 2012 617 coffeeshops in 103 coffeeshop-gemeenten (zie figuur 2.1). De daling van het aantal coffeeshops in de afgelopen jaren blijft zich doorzetten. In vergelijking met 2011 is het aantal coffeeshops met 5,2% afgenomen. Een jaar eerder was de daling nog 2,3%. Na een aantal jaren van lichte daling, lijkt de daling van het aantal coffeeshops sterker toe te nemen. Eind april 2013 zijn er 614 coffeeshops in de 103 coffeeshopgemeenten.

Figuur 2.1 Aantal coffeeshops, aantal gemeenten en aantal gemeenten met coffeeshops in Nederland, 1999-2012

Uit tabel 2.1 blijkt dat het aantal gemeenten zonder coffeeshops nauwelijks is veranderd ten opzichte van de vorige meting. In 2011 hebben 315 gemeenten geen coffeeshop tegenover 314 in 2012.

Amsterdam, Rotterdam en Den Haag blijven de enige gemeenten met meer dan 20 coffeeshops. Samen hebben zij 286 coffeeshops wat neerkomt op 46% van het totale aantal coffeeshops in Nederland. In 2011 hadden zij samen nog 305 coffeeshops.

Tabel 2.1 Gemeenten onderverdeeld naar het aantal coffeeshops binnen de gemeentegrenzen, in absolute aantallen en in percentages, 1999-2012

jaar	1999		2001		2003		2005		2007		2009		2011		2012	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
coffee-shops																
0	433	81	399	79	384	78	362	78	337	76	340	77	315	75	314	76
1	34	6	34	7	34	7	34	7	36	8	36	8	41	10	38	9
2	21	4	20	4	23	5	25	5	23	5	20	5	19	5	21	5
3	11	2	12	2	12	2	11	3	13	3	13	3	14	3	15	3
4	10	2	11	2	9	2	8	2	9	2	6	1	6	1	4	1
5	6	1	7	1	7	1	8	2	6	1	7	2	6	1	6	1
6-10	8	1	6	1	6	1	5	1	6	1	6	1	6	1	4	1
11-15	6	1	7	1	8	2	8	2	9	2	9	2	8	2	9	2
16-20	6	1	5	1	3	1	3	1	1	0	1	0	1	0	1	0
21-50	0	0	0	0	1	0	1	0	1	0	2	0	2	1	2	1
51-100	2	0	2	0	1	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0
> 100	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0
totaal	538	100*	504	100	489	100	467	100	443	100	441	100	418	100	415	100

* Door afronding tellen percentages niet altijd op tot 100%.

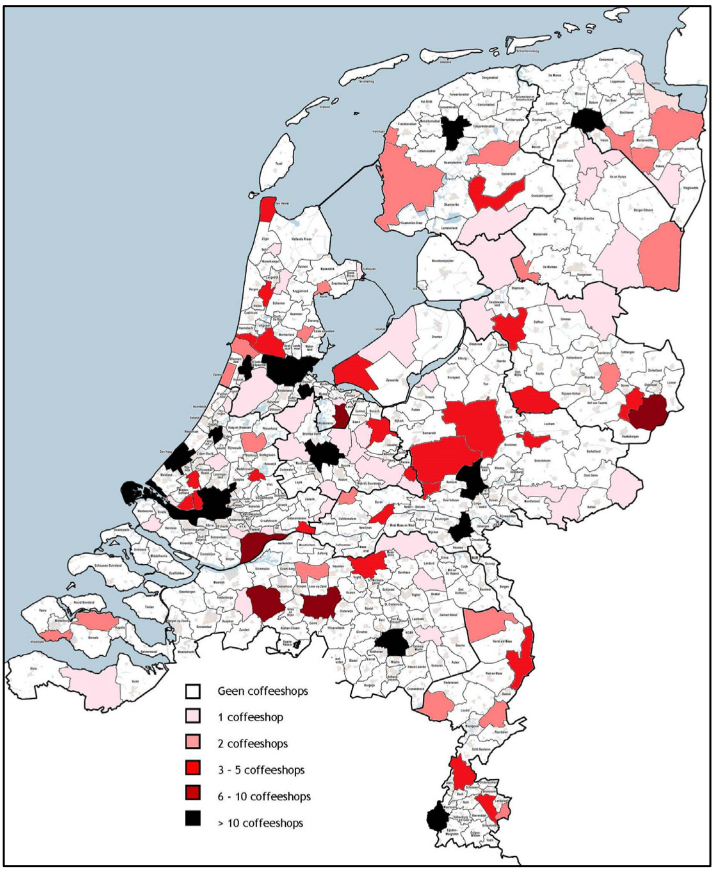
In totaal zijn in vergelijking met 2011 34 coffeeshops (tijdelijk) gesloten dan wel verdwenen. Belangrijkste redenen hiervoor zijn een negatief BIBOB-advies waardoor de vergunning is

ingetrokken en overtredingen van de gedoogcriteria. Eén gemeente heeft naar aanleiding van een overtreding de coffeeshop gesloten en haar coffeeshopbeleid aangepast van een maximumbeleid van één coffeeshop naar een nulbeleid. Daarnaast geeft één gemeente aan dat twee coffeeshops de deuren hebben gesloten vanwege de invoering van het B- en I-criterium per mei 2012. Verder zijn in twee andere gemeenten coffeeshopeigenaren om andere redenen vrijwillig gestopt.

Geografische spreiding

De geografische spreiding van de coffeeshops over Nederland is weinig veranderd ten opzichte van voorgaande jaren (zie kaart 2.1).

Kaart 2.1 Geografische spreiding coffeeshops eind 2012

De concentraties van coffeeshops bevinden zich voornamelijk in de randstad en de middelgrote steden in de provincies. Vooral in de provincie Zeeland, in het Groene Hart en in de provincies in het noorden en oosten van het land zijn veel gemeenten zonder coffeeshops.

2.2 Coffeeshops naar inwoneraantal

In tabel 2.2 is te zien dat de percentuele verdeling van het aantal coffeeshops naar gemeentegrootte in 2012 nauwelijks is veranderd ten opzichte van voorgaande jaren. Absoluut gezien hebben de zes gemeenten met meer dan 200.000 inwoners de grootste afname van het aantal coffeeshops: van 344 coffeeshops in 2011 naar 321 in 2012 (tabel 2.2). Nog steeds zijn meer dan de helft (52%) van alle Nederlandse coffeeshops in deze gemeenten gevestigd. Een tiende (10%) van de coffeeshops bevindt zich in gemeenten met minder dan 50.000 inwoners.

Tabel 2.2 Aantal coffeeshops naar gemeentegrootte, 1999-2012

jaar	1999		2001		2003		2005		2007		2009		2011		2012	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
inwoners																
< 20.000	14	2	11	1	12	2	10	1	10	1	8	1	8	1	7	1
20 - 50.000	84	10	86	11	73	10	75	10	71	11	68	10	68	10	64	10
50 - 100.000	115	14	112	14	104	14	103	15	105	15	91	14	95	15	88	14
100 - 200.000	190	22	183	23	168	22	161	22	143	20	148	22	136	21	137	22
> 200.000	443	52	413	51	394	52	380	52	373	53	351	53	344	53	321	52
totaal	846	100*	805	100	754	100	729	100	702	100	666	100	651	100	617	100

* Door afronding tellen percentages niet altijd op tot 100%.

In tabel 2.3 is te zien dat gemeenten met minder dan 20.000 inwoners over het algemeen geen coffeeshops hebben. Dit geldt voor 97% van de kleine gemeenten. Voor gemeenten met 20.000 tot 50.000 inwoners ligt dit percentage op 80%. Er is één gemeente met iets meer dan 100.000 inwoners die geen coffeeshop binnen de gemeentegrenzen heeft. De overige gemeenten met meer dan 100.000 inwoners hebben minimaal één coffeeshop, waarbij in twee gemeenten sprake is van één coffeeshop. De zes gemeenten met meer dan 200.000 inwoners hebben alle meer dan vijf coffeeshops.

Tabel 2.3 Gemeenten en aantal coffeeshops, uitgesplitst naar gemeentegrootte, eind 2012

inwoners	< 20.000		20-50.000		50-100.000		100-200.000		> 200.000	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
coffeeshops										
0	144	97	154	80	15	33	1	5	0	0
1	3	2	22	11	11	24	2	9	0	0
2-5	2	1	17	9	18	39	9	43	0	0
>5	0	0	0	0	2	4	9	43	6	100
totaal	149	100	193	100	46	100	21	100	6	100

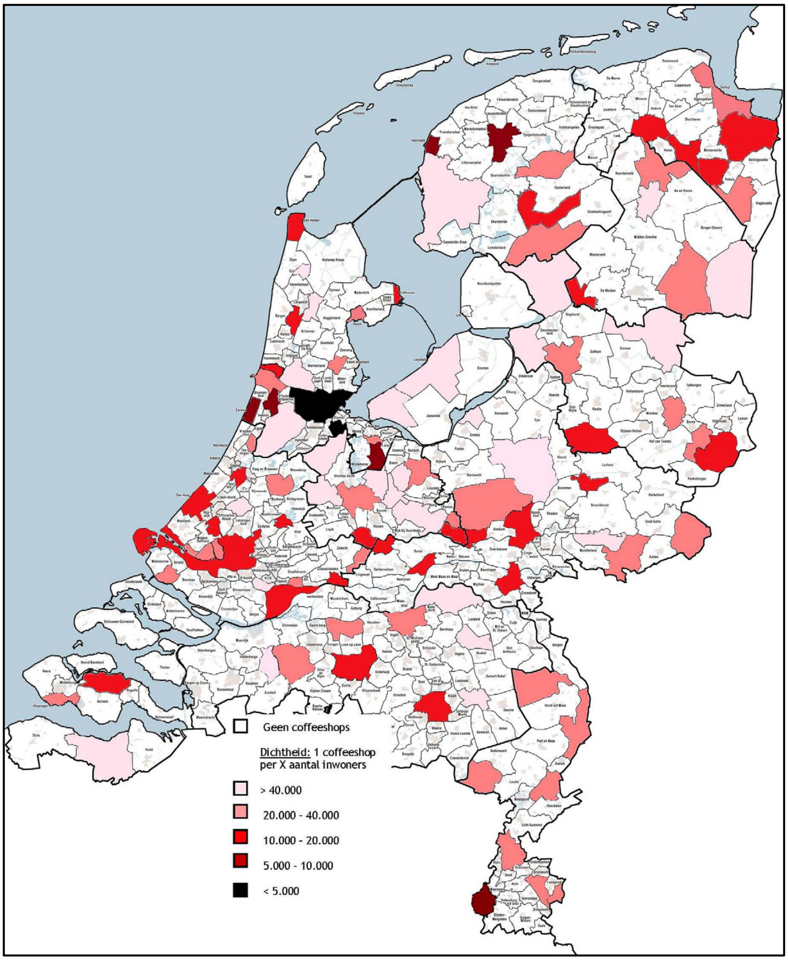
Coffeeshopdichtheid

Het gemiddeld aantal inwoners per coffeeshop ligt voor de 103 coffeeshopgemeenten in 2012 op 31.523. Deze zogenoemde coffeeshopdichtheid is in vergelijking met vorig jaar nagenoeg niet veranderd (1 op 31.431). Kaart 2.2 laat de coffeeshopdichtheid van alle gemeenten in Nederland zien.

Amsterdam blijft de enige gemeente waar het aantal inwoners per coffeeshop lager ligt dan 5.000; namelijk één coffeeshop per 3.843 inwoners. Dit is een stijging van 9,4% ten opzichte van 2011 (1 op 3.513). Naast grotere gemeenten als Haarlem en Maastricht (tussen de 100.000 en 200.000 inwoners), hebben de kleinere gemeenten Harlingen en Zandvoort (minder dan 20.000 inwoners) één coffeeshop per 5.000 tot 10.000 inwoners. De gemeente Haarlemmermeer heeft met 144.126 inwoners en één coffeeshop nog steeds het hoogste aantal inwoners per coffeeshop, gevolgd door Zoetermeer met 123.064 inwoners en één coffeeshop.[1]

[1] De genoemde gemeenten zijn overigens niet vergelijkbaar in demografische kenmerken en hun aantrekkingskracht op toeristen.

Kaart 2.2 Coffeeshopdichtheid (aantal inwoners per coffeeshop) eind 2012

3. GEMEENTELIJK BELEID

In dit hoofdstuk komt het gemeentelijk beleid aan bod. Gemeenten zijn vrij om hun beleid met betrekking tot de vestiging van coffeeshops zelf in te vullen. Ze kunnen kiezen voor een nulbeleid wanneer ze geen coffeeshops wensen of voor een maximumbeleid wanneer ze een bepaald aantal coffeeshops willen toestaan. In paragraaf 3.1 komen de mogelijke beleidsvormen aan bod. In de tweede paragraaf wordt het gevoerde beleid behandeld, terwijl de derde paragraaf ingaat op de samenhang tussen het gevoerde beleid en het aantal coffeeshops. Ten slotte bespreekt paragraaf 3.4 de stand van zaken van het beleid betreffende de niet gedoogde verkoop van softdrugs en de implementatie en toepassing van de geldende wetten en beleidsregels.

3.1 Beleidsvormen

De meeste gemeenten in Nederland hebben coffeeshopbeleid vastgesteld, ook wanneer er geen coffeeshops worden toegestaan. Wanneer een coffeeshop zich vestigt in een gemeente zonder formeel vastgelegd coffeeshopbeleid is het lastiger om deze coffeeshop (zo nodig) van gemeentewege bestuursrechtelijk te sluiten.

Er kunnen verschillende beleidsvormen door gemeenten worden gehanteerd:

- nulbeleid;
- maximumbeleid;
- geen beleid.

Daarnaast kan nog een aantal elkaar niet uitsluitende beleidsopties worden onderscheiden:

a. *Vermindering:* het aantal coffeeshops dient te verminderen, maar de gemeente heeft nog geen (nieuw) maximum aantal vastgesteld. Deze beleidsoptie kan in combinatie met een

maximumbeleid voorkomen. In dat geval is het de wens van de gemeente om na verloop van tijd te komen tot een lager, nog niet vastgesteld, maximum aantal coffeeshops.

b. *Uitsterven:* het aantal coffeeshops dient, al dan niet door een actief beleid, op termijn te worden teruggedrongen. Deze optie lijkt sterk op een verminderingsbeleid. Het verschil is echter dat bij een uitsterfbeleid wel een (nieuw) maximum aantal is vastgelegd of dat is aangegeven welke coffeeshops op termijn dienen te verdwijnen (bijvoorbeeld alle coffeeshops buiten een bepaald gebied). Ook kan het zijn dat de gemeente naar een nulbeleid toe wil.
c. *Ontmoediging:* de gemeente probeert door het stellen van (nieuwe) voorwaarden de ongewenste vestiging van nieuwe coffeeshops tegen te gaan en het aantal bestaande coffeeshops terug te dringen.
d. *Stichtingsmodel:* er zijn één of meerdere gecontroleerde, niet-commerciële, verkooppunten van cannabis, ondergebracht in een daartoe aangewezen stichting. Er worden verschillende varianten van dit model gehanteerd.
e. *Regionale afspraken:* er zijn in regionaal verband afspraken gemaakt over het te voeren coffeeshopbeleid.

Bij het maximumbeleid stelt de gemeente een limiet aan het aantal te vestigen coffeeshops. In de praktijk zijn bij het maximumbeleid vier situaties mogelijk:

1. het aantal aanwezige coffeeshops is hoger dan toegestaan (er moeten dus coffeeshops verdwijnen);
2. het aantal aanwezige coffeeshops is gelijk aan het aantal dat is toegestaan;
3. het aantal aanwezige coffeeshops is lager dan het aantal dat is toegestaan (er mogen eventueel nog coffeeshops bij);
4. Er is sprake van een afnemend maximumbeleid. Er wordt gestreefd naar minder coffeeshops dan er nu aanwezig zijn, maar er is geen maximum aantal coffeeshops weergegeven. Wel blijven deze gemeenten ten minste één coffeeshop gedogen.

3.2 Gevoerde beleid

Ruim twee derde (68%) van de Nederlandse gemeenten blijkt eind 2012 een nulbeleid te voeren, terwijl een kwart (25%) een maximumbeleid voert (zie tabel 3.1). Daarnaast zeggen enkele gemeenten (7%) geen formeel beleid te hebben. Deze aantallen komen redelijk overeen met die in 2011.

Tabel 3.1 Gemeenten naar soort beleid, eind 2012

	N	%
Geen beleid	29	7
Nulbeleid	283	68
Maximum- beleid	103	25
Totaal	415	100

Tabel 3.2 toont hoe vaak de verschillende beleidsopties voorkomen in combinatie met een maximumbeleid. Een derde (33%) van de 103 gemeenten met een maximumbeleid zegt geen andere beleidsopties te hanteren. De gemeenten met een maximumbeleid die wel andere beleidsopties hanteren (67%), noemen het vaakst regionale afspraken (38%), gevolgd door een uitsterfbeleid (21%). Het stichtingsmodel wordt zes keer genoemd. Ten opzichte van 2011 zijn geen grote verschillen waarneembaar.

Tabel 3.2 Genoemde beleidsopties in combinatie met maximumbeleid, eind 2012 (n=103)*

	n	%
Uitsterven	22	21
Ontmoediging	2	2
Stichtingsmodel	6	6
Regionale afspraken	39	38
Anders	9	9
Geen andere beleidsopties dan maximumbeleid	34	33

*Open vraag, meerdere antwoorden mogelijk.

3.3 Aanwezigheid coffeeshops en beleidsvorm

Eind 2012 hebben van alle 103 coffeeshopgemeenten 38 één coffeeshop, 46 gemeenten hebben twee tot vijf coffeeshops, terwijl 16 gemeenten zes coffeeshops of meer hebben. Ten opzichte van 2011 is deze situatie niet noemenswaardig veranderd.

In totaal zijn er eind 2012 29 gemeenten die meer of minder coffeeshops hebben dan in het beleid als maximum is vastgesteld (zie tabel 3.3). Er zijn 13 gemeenten die meer coffeeshops kennen dan officieel zijn toegelaten. Zij hebben samen 32 coffeeshops te veel. Daarnaast zijn er 16 gemeenten waar momenteel minder coffeeshops zijn gevestigd dan toegelaten. Gezamenlijk hebben zij 31 coffeeshops minder dan het vastgestelde maximum. Daarnaast is in drie gemeenten sprake van een afnemend maximumbeleid. Er wordt in deze gemeenten gestreefd naar minder coffeeshops dan er nu aanwezig zijn, maar er is geen maximum aantal coffeeshops weergegeven. Wel blijven deze gemeenten ten minste één coffeeshop gedogen.

Tabel 3.3 Aantal gemeenten die meer of minder coffeeshops hebben dan toegestaan volgens maximumbeleid, eind 2012 (n=103)

	n	%
cs>toegestaan	13	13
cs=toegestaan	71	69
cs<toegestaan	16	16
Afnemend maximum	3	3
Totaal	103	100

Ten opzichte van 2011 is het aantal gemeenten waar het aantal aanwezige coffeeshops niet in overeenstemming is met het beleid toegenomen. In 2011 waren er 19 gemeenten waarin het aantal coffeeshops niet overeenkwam met het beleid: 8 gemeenten hadden meer coffeeshops (in totaal 26 coffeeshops), terwijl 11 gemeenten minder coffeeshops hadden (in totaal 20 coffeeshops).

3.4 Overig lokaal cannabisbeleid

Om drugstoerisme en niet gedoogde verkoop van softdrugs tegen te gaan kunnen gemeenten maatregelen in het softdrugsbeleid opnemen.

Tegengaan niet gedoogde verkoop
Gemeenten hebben de Opiumwet (artikel 13b) en de Gemeentewet (artikel 174a) tot hun beschikking om de niet-gedoogde verkoop van softdrugs tegen te gaan.[1] In de gemeenten waar sprake is van actief beleid is de politie veelal de eerste die niet gedoogde verkoop aantreft. Zowel bestuurlijk als strafrechtelijk (op basis van de Gemeentewet en de Opiumwet) kan vervolgens worden opgetreden.

Artikel 13b van de Opiumwet is in 2012 in 20 van de 103 coffeeshopgemeenten in totaal 54 keer gebruikt om de niet gedoogde verkoop van softdrugs tegen te gaan (zie tabel 3.4). Bij gemeenten zonder coffeeshopbeleid is het artikel in 2012 geen enkele keer gebruikt voor de niet gedoogde verkoop van softdrugs. Verder blijkt dat artikel 174a van de Gemeentewet in 2012 één keer is toegepast om de niet gedoogde verkoop aan te pakken. Dit lage aantal toepassingen kan waarschijnlijk worden verklaard door de wijziging van artikel 13b van de Opiumwet in september 2007.[2]

---

[1] In paragraaf 1.1 worden deze artikelen uitvoerig beschreven.
[2] Sinds 2007 hoeft de verstoring van de openbare orde niet meer te worden aangetoond bij verkoop van softdrugs vanuit panden die niet voor publiek toegankelijk zijn. Artikel 174a van de gemeentewet wordt hierdoor minder gebruikt voor de sluiting van drugspanden die niet voor publiek toegankelijk zijn.

Tabel 3.4 Toepassing wetsartikelen ten aanzien van illegale drugsverkoop in 2012, in aantallen

		Gemeenten met coffeeshops	Gemeenten zonder coffeeshopbeleid
		Aantal gemeenten (Aantal keer toegepast)	Aantal gemeenten (Aantal keer toegepast)
artikel 13b Opiumwet	Toegepast	20 (54)	0 (0)
	Niet toegepast	82	24
	Weet niet	1	2
	Totaal	103	26
artikel 174a Gemeentewet	Toegepast	1(1)	0
	Niet toegepast	101	24
	Weet niet	1	2
	Totaal	103	26

Tegengaan drugstoerisme

Coffeeshops in Nederland kunnen een aantrekkingskracht hebben op buitenlandse (soft)drugstoeristen. Vier gemeenten hebben, naast de handhaving van het Ingezetenencriterium, extra beleid opgesteld om drugstoerisme aan banden te leggen. De extra maatregelen die worden genoemd zijn onder andere dat coffeeshops nog maar twee gram softdrugs per klant mogen verkopen, terwijl ook vervroegde sluitingstijden worden genoemd.

Wet BIBOB

Gemeenten kunnen sinds 1 juni 2003 onder andere in hun uitvoering van het coffeeshopbeleid gebruik maken van de Wet Bevordering Integriteitsbeoordelingen door het Openbaar Bestuur (Wet BIBOB). Met deze wet is het voor gemeenten mogelijk een aanvraag voor een vergunning of subsidie te weigeren wanneer vaststaat dat door de aanvrager strafbare feiten zijn gepleegd of wanneer een redelijk vermoeden bestaat dat deze zullen worden gepleegd.

Uit tabel 3.5 blijkt dat eind 2012 in totaal 85% van de coffeeshopgemeenten de wet BIBOB expliciet in het beleid heeft opgenomen, hetgeen daarmee iets hoger ligt dan in 2011. Van de gemeenten met coffeeshops geeft 32% aan de wet in 2012 te hebben toegepast ten aanzien van coffeeshops, terwijl dat in 2011

op 25% lag. Eind 2011 is overigens ook het project Landelijke Screening Coffeeshops gestart.[3]

Tabel 3.5 Implementatie Wet BIBOB ten aanzien van coffeeshops in coffeeshopgemeenten 2012

	N	%
Ja, in beleid opgenomen en toegepast op coffeeshops	33	32
Ja, in beleid opgenomen maar (nog) niet toegepast op coffeeshops	55	53
Nee, niet in beleid opgenomen	13	13
Weet niet / niet zeker	2	2
Totaal	103	100

De gemeenten die de wet hebben toegepast, is ook gevraagd hoe vaak ze deze in 2012 voor coffeeshops hebben toegepast. In 2012 hebben 33 gemeenten de wet BIBOB toegepast op coffeeshops. Het merendeel (14) heeft de wet voor één coffeeshop toegepast. Vijf gemeenten hebben deze wet op twee coffeeshops toegepast en 14 gemeenten op drie of meer coffeeshops.

[3] De minister van Veiligheid en Justitie heeft de burgemeesters 21 oktober 2011 een brief gestuurd waarin zij werden opgeroepen om de coffeeshops in hun gemeente te (laten) screenen. Het Landelijk Bureau BIBOB coördineert dit project en levert op verzoek van de gemeente BIBOB-adviezen. Overigens is het project al genoemd in de brief van 27 mei 2011.

4. HANDHAVINGSBELEID

In dit hoofdstuk wordt het formele gemeentelijke beleid met betrekking tot handhaving van de AHOJGI-criteria behandeld voor de 103 gemeenten die één of meerdere coffeeshops gedogen. Allereerst wordt de definiëring van de AHOJGI-criteria beschreven. In de tweede paragraaf worden de additionele lokaal gehanteerde beleidscriteria besproken. De derde paragraaf beschrijft de handhavingswijze van de verschillende gemeenten, terwijl in de vierde paragraaf het sanctiebeleid en overtredingen worden behandeld. De laatste paragraaf tenslotte bespreekt ervaringen, knelpunten en voorgenomen beleidsaanpassingen van gemeenten die coffeeshops binnen de grenzen gedogen en gemeenten zonder een formeel coffeeshopbeleid.

4.1 Definiëring AHOJGI-criteria

In de Aanwijzing Opiumwet van het Openbaar Ministerie zijn de landelijke gedoogkaders voor coffeeshops weergegeven. Het overgrote deel van de gemeenten (96%) geeft aan dat de definities van de AHOJGI-criteria en de maximale handelshoeveelheid zijn afgestemd op de definities uit de Aanwijzing Opiumwet. Gemeenten kunnen binnen het landelijk kader het eigen coffeeshopbeleid aanpassen mits deze aanpassingen geen verruiming van de definities tot gevolg hebben.

Voor drie gemeenten geldt dat zij de definiëring van de AHOJGI-criteria aangescherpt hebben. In het geval van affichering (A), harddrugs (H), overlast (O) en de aanwezigheid en verkoop aan jeugdigen (J) is de definitie in het coffeeshopbeleid in alle gemeenten conform de richtlijnen van de aanwijzing Opiumwet. Voor het criterium van de transactiehoeveelheid (G), het Ingezetenencriterium (I) en de Maximale handelshoeveelheid geldt dat enkele gemeenten aanpassingen hebben gedaan aan de definities. Deze aanpassingen worden hieronder per criterium besproken.

Transactiehoeveelheid
Bij twee gemeenten geldt dat de gestelde norm van vijf gram per persoon per transactie aangepast is. In één gemeente wordt een handelstransactie van twee gram gehanteerd, in een andere gemeente is dit drie gram.

Ingezetenencriterium
Het Ingezetenencriterium houdt in dat alleen ingezetenen van Nederland toegang tot de coffeeshop hebben en dat uitsluitend aan ingezetenen van Nederland softdrugs kan worden verkocht. Er zijn 35 gemeenten die de handhaving van dit criterium eind 2012 hebben vastgelegd in hun beleid.[1] Eén van de 35 gemeenten heeft aangegeven een specificatie van dit criterium te hebben opgenomen. In deze gemeente is de coffeeshophouder vrij te kiezen op welke manier vastgesteld wordt of de bezoeker ingezetene van Nederland is. Tijdens een controle moet dit door de politie wel kunnen worden geverifieerd.

Maximale handelsvoorraad
Vrijwel alle gemeenten hanteren het criterium van 500 gram als maximale handelsvoorraad. In één gemeente is dit criterium niet opgenomen in het lokale coffeeshopbeleid.

4.2 Additionele beleidscriteria

Behalve de AHOJGI-criteria kunnen gemeenten lokale additionele criteria in hun beleid opnemen om de verkoop van softdrugs via coffeeshops te reguleren. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen vestigingscriteria en overige aanvullende criteria.

Vestigingscriteria
Het gedogen van een coffeeshop is vaak gebonden aan vestigingseisen. Hieronder wordt ingegaan op de afstand van

[1] Eind 2012 hadden niet alle gemeenten het Ingezetenencriterium opgenomen in het lokale coffeeshopbeleid. Dit komt omdat het Ingezetenencriterium tussen 1 mei 2012 en 1 januari 2013 alleen in de drie zuidelijke provincies van Nederland diende te worden gehandhaafd. Daarnaast had een deel van de gemeenten in 2012 ook het Besloten club-criterium opgenomen in het lokale beleid, hetgeen per 19 november 2012 is komen te vervallen.

coffeeshops tot scholen en vervolgens een aantal overige vestigingscriteria.

Afstand tot scholen

Van de 103 gemeenten met één of meerdere coffeeshops zijn er 83 (81%) die een afstands- of nabijheidscriterium ten opzichte van scholen hebben opgenomen in hun beleid (zie tabel 4.1). Er zijn 74 gemeenten die hebben aangegeven wat de toegestane minimale afstand is. In het coffeeshopbeleid van gemeenten is dit in enkele gevallen de afstand hemelsbreed, maar in de meeste gevallen de afstand te voet over de openbare weg tussen de voordeur van de coffeeshop tot de hoofdingang van de school.

Tabel 4.1 Aantal gemeenten dat al dan niet de afstand tot scholen in het coffeeshopbeleid heeft opgenomen, in 2012

Beleid	n	%
Minder dan en gelijk aan 250 meter	55	53
Meer dan 250 meter	19	18
Afhankelijk van type onderwijsinstelling	1	1
Niet in de ‘nabijheid’ van scholen	8	8
Geen afstandscriterium	20	19
Totaal	103	100

Er zijn 55 gemeenten die aangeven dat ze uitgaan van een afstand van 250 meter of minder. In 19 gemeenten zijn (minimale) afstanden vastgesteld die variëren van 300 tot 500 meter. In vergelijking met 2011 is dit aantal toegenomen, er waren in 2011 tien gemeenten die een afstandscriterium van meer dan 250 meter hanteerden.[2] Verder zijn er in 2012 acht gemeenten die de afstand niet in het beleid hebben vastgelegd. Daarnaast is er één gemeente waarbij de afstand afhankelijk is het van het type onderwijsinstelling.

[2] In november 2012 is in een brief van de minister van Veiligheid en Justitie aan de Kamer (Tweede Kamer 24077, nr. 293) vermeld dat het voorgenomen afstandscriterium van 350 meter niet meer via landelijke regels wordt opgelegd, maar dat het staat gemeenten vrij staat om, op basis van de lokale situatie, deze grens van 350 meter te hanteren. Een aantal gemeenten lijkt op deze voorgenomen beleidswijziging te hebben geanticipeerd, hetgeen de toename van het aantal coffeeshops met een afstandscriterium van meer dan 250 meter kan verklaren.

Voor 43 gemeenten geldt dat het criterium betrekking heeft op meerdere schooltypen, in alle gevallen gaat het daarbij om een combinatie van het voortgezet onderwijs met basisscholen en/of het middelbaar beroepsonderwijs. In totaal zijn er 58 van de 83 gemeenten (71%) waarbij expliciet genoemd is dat het afstandscriterium geldt voor het voortgezet onderwijs, al dan niet in combinatie met andere scholen. Daarnaast zijn er 24 gemeenten waarvoor geldt dat het afstandscriterium betrekking heeft op onderwijsinstellingen of scholen in het algemeen. Hierbij is geen onderwijstype gespecificeerd. Dit betekent dat er voor 82 van de 83 gemeenten geldt dat het afstandscriterium in ieder geval betrekking heeft op het voortgezet onderwijs. Voor één gemeente geldt dat het criterium alleen betrekking heeft op basisscholen. In twee gemeenten wordt tevens het speciaal onderwijs genoemd en in één gemeente het hoger beroepsonderwijs.

Aan de gemeenteambtenaren is ook gevraagd in hoeverre de coffeeshop(s) voldoen aan het afstandscriterium tot scholen, zoals dat in het lokale beleid is vastgesteld. Van de 83 gemeenten met een afstandscriterium voldoen in 71 gemeenten (86%) alle coffeeshops aan het afstandscriterium. In 12 gemeenten (15%) voldoet minimaal één coffeeshop niet aan dit criterium. Dit percentage is iets gedaald ten opzichte van 2011 toen in 15 gemeenten (17%) minimaal één van de coffeeshops hieraan niet voldeed. Het totaal aantal coffeeshops in de 12 gemeenten die niet voldoen aan het afstandscriterium is 68. Van deze 68 coffeeshops bevinden zich er 41 in dezelfde gemeente. Er zijn vijf gemeenten waar er tussen de twee en de acht coffeeshops niet voldoen aan het afstandscriterium, in zes gemeenten is één coffeeshop die niet aan het afstandscriterium voldoet.

Overige vestigingscriteria

In 84 van de 103 gemeenten met coffeeshops gelden één of meerdere criteria die betrekking hebben op de vestigingslocatie van een coffeeshop (zie tabel 4.2). De meest genoemde criteria zijn: geen aantasting woon- en leefklimaat, waarvan de belangrijkste het verbod op vestiging van coffeeshops in woonwijken is (62%); de locatie moet volgens het bestemmingsplan een horecafunctie hebben (48%); afbakening van bepaalde gebieden waar coffeeshops gevestigd mogen

worden (bijvoorbeeld alleen in het stadscentrum) (44%); de afstand van de coffeeshop tot jongerenvoorzieningen (42%); en de onderlinge afstand tussen coffeeshops (27%).

Tabel 4.2 Gemeenten over overige vestigingscriteria (buiten het afstandscriterium ten opzichte van scholen) in het coffeeshopbeleid in 2012, in aantallen en in % (n=84)[1]

Criterium/Maatregel	n	%
Geen aantasting woon- en leefklimaat (met name verbod op vestiging in woonwijken)	52	62
Op een locatie met horecabestemming	40	48
Binnen afgebakend ruimtelijk gebied	37	44
Niet in de nabijheid van jongerenvoorziening	35	42
Onderlinge afstand tussen coffeeshops	27	32
Niet in de nabijheid van horeca, winkels of bedrijven	20	24
Niet in de nabijheid van daklozen- en/of verslaafdenopvang	11	13
Geen verbinding tussen woning en coffeeshop	4	5
Parkeergelegenheid	3	4
Anders	20	24

[1] Meerdere antwoorden mogelijk waardoor het totaal niet optelt tot 100 procent.

Er zijn daarnaast nog een aantal andere vestigingscriteria die een enkele keer genoemd worden: de coffeeshop moet gesitueerd worden waar maatschappelijke controle mogelijk is; de coffeeshops moeten goede aan- en afvoerroutes hebben; coffeeshops worden gevestigd in panden die daarvoor worden aangewezen; en coffeeshops mogen niet gevestigd worden op prominente plekken. Verder zijn er gemeenten die specifieke locaties noemen waar coffeeshops niet gevestigd mogen worden, zoals de nabijheid van een psychiatrisch ziekenhuis of een station.

De gemeenteambtenaren is tevens gevraagd of de bestaande coffeeshops voldoen aan de gestelde vestigingscriteria. In 13 gemeenten blijkt dat niet het geval te zijn, terwijl dat er in 2011 nog 16 waren. In vijf gemeenten geldt een overgangsregeling of uitsterfconstructie voor de coffeeshops die niet voldoen aan de vestigingscriteria waardoor deze op termijn zullen sluiten.

Overige aanvullende criteria

Naast vestigingscriteria hanteert het overgrote deel van de gemeenten (90) met coffeeshops ook nog additionele criteria en

gedoogvoorwaarden voor de vestiging van coffeeshops (tabel 4.3).

Tabel 4.3 Aantal gemeenten met onderscheiden lokale additionele criteria in het coffeeshopbeleid, 2012 (n=90)*

Criterium/Maatregel	n	%
Omgeving		
Geen terrassen	42	47
Periodiek overleg (bewoners, politie en gemeente)	9	10
Verplichte portier/ toezicht omgeving	5	6
Schoon houden leefomgeving	4	4
Geen samenscholing voor de coffeeshop	2	2
Beheerder/ personeel		
Eisen voor beheerder/ personeel	38	42
Permanente aanwezigheid van beheerder of leidinggevende	24	27
Bewijs van goed (betaal)gedrag	12	13
Beheerder moet in bezit zijn van diploma's	4	4
Geen negatief BIBOB-advies	3	3
Personeelslijst aanwezig	3	3
Voorkomen verslaving		
Aanwezigheid van voorlichtingsmateriaal	34	38
Verplichte cursus personeel	12	13
Aanpak ter ontmoediging/ voorkoming	12	13
Bedrijfsvoering		
Geen verkoop van smart- of ecodrugs	21	23
Verbod loketverkoop	7	8
Boekhoudplicht	7	8
Alleen verkoop tegen directe/ contante betaling	5	6
Legitimatieplicht bezoekers	4	4
Overig		
Openings- en sluitingstijden	53	59
Inrichtingseisen	31	34
Geen kansspelautomaten	30	33
Geen criminele activiteiten	27	30
Drank en Horecaverordening	12	13
Vrij toegankelijk voor controle- en/of toezichthouders, politie, etc.	10	11
Huisregels/prijslijst op zichtbare plek	6	7

* Meerdere antwoorden mogelijk.

In 2011 waren er 98 gemeenten met additionele criteria. Eén gemeente heeft besloten geen coffeeshop(s) meer te gedogen waardoor de criteria niet meer van toepassing zijn. Enkele gemeenten hebben bij de beleidsaanpassing in 2012 geen additionele criteria meer opgenomen. In vergelijking met 2011 zijn er meer gemeenten die eisen stellen aan het voorkómen van verslaving c.q. de doorverwijzing naar verslavingszorg en meer gemeenten die aangepaste openingstijden hebben voor coffeeshops, al dan niet afhankelijk van de locatie van de shop.

4.3 Handhavingswijze

Van de 103 gemeenten die coffeeshops binnen de gemeentegrenzen gedogen hebben 102 gemeenten in het beleid vastgelegd dat de van toepassing zijnde gedoogcriteria[3] worden gehandhaafd. Eén gemeente geeft aan dat dit (nog) niet het geval is. Handhaving van de gedoogcriteria is primair een taak van de burgemeester, maar hiervoor is wel een goed samenspel met de partners in de lokale driehoek (gemeente, politie, Openbaar Ministerie) vereist. De burgemeester draagt zorg voor het realiseren van adequaat toezicht op de naleving van de gedoogcriteria. Gemeenten maken hierbij gebruik van een handhavingsarrangement.

Controlerende instanties
Het toezicht op de coffeeshop(s) kan worden uitgeoefend door verschillende partijen. In ruim de helft van de gemeenten (55%) is formeel afgesproken dat de politie in samenwerking met de gemeente toeziet op de naleving van de van toepassing zijnde gedoogcriteria (tabel 4.4.). In 15 gemeenten wordt het toezicht alleen door de politie uitgevoerd. Dit is een daling in vergelijking met 2011 toen in 29 gemeenten vastgelegd was dat het toezicht

[3] Eind 2012 hadden niet alle gemeenten het Ingezetenencriterium opgenomen in het lokale coffeeshopbeleid. Dit komt omdat het Ingezetenencriterium tussen 1 mei 2012 en 1 januari 2013 alleen in de drie zuidelijke provincies van Nederland diende te worden gehandhaafd. Daarnaast had een deel van de gemeenten in 2012 ook het Beslotenclubcriterium opgenomen in het lokale beleid, hetgeen per 19 november 2012 is komen te vervallen.

door de politie werd uitgevoerd. Zo is in 2012 het aantal gemeenten toegenomen waar gemeente en politie gezamenlijk toezicht houden, zijn er meer gemeenten waar alleen gemeente toezicht houdt en meer gemeenten waar is vastgelegd dat de lokale driehoek (gemeente, politie en OM) zorgdraagt voor de handhaving van het coffeeshopbeleid.

Tabel 4.4 Aantal gemeenten naar handhavers van de van toepassing zijnde gedoogcriteria, in 2012

Handhaver	n	%
Politie	15	15
Politie en gemeente	56	55
Politie, gemeente en OM	10	10
Gemeente	4	4
(Nog) geen instanties aangewezen	10	10
Anders	7	7
Totaal	102[1]	100[2]

[1] Eén gemeente geeft aan de handhaving van de AHOJGI-criteria nog niet in het beleid te hebben vastgelegd.
[2] Als gevolg van afronding telt het totaal niet op tot 100%.

Handhavingsactiviteiten

Aan gemeenten is tevens gevraagd welke handhavingsactiviteiten volgens het gemeentelijk coffeeshopbeleid zouden moeten plaatsvinden. Dit gebeurt op verschillende manieren. In 60 gemeenten waarin de handhavingswijze is vastgelegd, dienen de van toepassing zijnde gedoogcriteria op pro-actieve wijze te worden gehandhaafd door middel van (on)aangekondigde controles. Een kwart van de gemeenten geeft daarnaast aan (ook) reactief te handhaven (naar aanleiding van meldingen). Dit is meer dan in 2011 toen een vijfde van de gemeenten dit had vastgelegd in het coffeeshopbeleid.

In 43 gemeenten dient jaarlijks een minimaal aantal controles naar de naleving van de van toepassing zijnde gedoogcriteria te worden uitgevoerd (tabel 4.5). Het minimum aantal controles dat gemeenten in het beleid hebben vastgelegd varieert van één tot 12. Gemiddeld dienen de van toepassing zijnde gedoogcriteria circa vier keer per jaar te worden gecontroleerd. Daarmee is de handhavingsfrequentie iets gedaald ten opzicht van 2011 toen dat gemiddeld nog circa vijf keer per jaar was. Er zijn 59 gemeenten die niet formeel in het beleid hebben vastgelegd hoe vaak per jaar er gecontroleerd zou moeten worden.

Tabel 4.5 Handhavingsfrequentie in gemeentelijk coffeeshopbeleid, in 2012

Frequentie	n	%
Niet in beleid vastgesteld	59	58
1 keer per jaar	4	4
2 keer per jaar	16	16
3 tot 5 keer per jaar	16	16
6 tot 11 keer per jaar	4	4
12 keer per jaar	3	3
Totaal	102[1]	100[2]

[1] Eén gemeente geeft aan de handhaving van de AHOJGI-criteria nog niet in het beleid te hebben vastgelegd.
[2] Als gevolg van afronding telt het totaal niet op tot 100%.

Tevens is gevraagd aan gemeenteambtenaren of het aantal controles bekend is dat bij de coffeeshops is uitgevoerd in 2012. In een derde van de gemeenten is dit aantal exact bekend, in een derde van de gemeenten is het aantal ongeveer bekend en eveneens in een derde van de gemeenten is het aantal controles niet bekend (tabel 4.6).

Tabel 4.6 Aantal uitgevoerde controles bij de coffeeshops, in 2012

Aantal controles	n	%
Exact bekend	33	32
0	*3*	*3*
1	*6*	*6*
2-5	*23*	*22*
6-12	*1*	*1*
>12	-	-
Ongeveer bekend	33	32
0	*1*	*1*
1	*2*	*2*
2-5	*18*	*17*
6-12	*8*	*8*
>12	*4*	*4*
Niet bekend	33	32
Wil niet zeggen	1	1
Anders	3	3
Totaal	103	100

4.4 Sanctiebeleid en overtredingen

Bij de gemeenten met coffeeshops is ook nagegaan welk sanctiebeleid men hanteert in geval van overtredingen van de van toepassing zijnde gedoogcriteria. Hierbij is gevraagd naar bestuursrechtelijke en strafrechtelijke sancties. Ook is de gemeenteambtenaren gevraagd hoeveel overtredingen van het coffeeshopbeleid zijn geconstateerd en hoe deze overtredingen zijn gesanctioneerd.

Bestuursrechtelijke sancties

In 95 gemeenten met coffeeshops (92%) zijn bestuursrechtelijke sancties voor het overtreden van de van toepassing zijnde gedoogcriteria en de maximale handelshoeveelheid formeel vastgelegd in het handhavingsarrangement. In de overige acht gemeenten is hiervan (nog) geen sprake. Gemeenten die bestuursrechtelijke sancties hebben vastgelegd, hebben dit niet in alle gevallen voor ieder criterium gedaan (zie tabel 4.7). Met name het Ingezetenencriterium maakt eind 2012 in veel gemeenten (70) nog geen deel uit van het sanctioneringssysteem.[4]

De meest voorkomende sancties die in gemeenten met een sanctiebeleid worden gehanteerd zijn: formele waarschuwingen; sluitingen voor bepaalde tijd en onbepaalde tijd; en definitieve sluitingen. In mindere mate hanteren gemeenten nog andere sanctiemiddelen zoals geldelijke boetes en het (tijdelijk) intrekken van de gedoogverklaring.[5]

---

[4] Eind 2012 hadden niet alle gemeenten het Ingezetenencriterium opgenomen in het lokale coffeeshopbeleid. Dit komt omdat het Ingezetenencriterium tussen 1 mei 2012 en 1 januari 2013 alleen in de drie zuidelijke provincies van Nederland diende te worden gehandhaafd. Daarnaast had een deel van de gemeenten in 2012 ook het Beslotenclub-criterium opgenomen in het lokale beleid, hetgeen per 19 november 2012 is komen te vervallen.

[5] Intrekken van de gedoogverklaring wil zeggen dat de ondernemer (voor een bepaalde tijd) in zijn onderneming geen cannabis mag verkopen. De verkoop van overige (non-alcoholische) producten in deze periode is wel toegestaan. Alhoewel het intrekken van de gedoogverklaring kan leiden tot het staken van de activiteiten van de coffeeshophouder (sluiting) moet het los worden gezien van bestuurlijke sluiting.

Tabel 4.7 Aantal gemeenten dat bepaalde stappen van bestuursrechtelijke sanctiemogelijkheden op overtredingen van de AHOJGI-criteria in beleid hanteert eind 2012 (n=95)[1, 2]

	1e stap	2de stap	3de stap	4de stap	5de stap	Totaal
Affichering						
Formele waarschuwing	72	5	0	0	0	77
Sluiting voor bepaalde tijd	13	64	46	6	2	131
Sluiting voor onbepaalde tijd	0	3	5	12	0	20
Intrekken gedoogverklaring[3]	0	11	12	11	0	34
Definitieve sluiting	0	2	8	2	2	14
Afhankelijk ernst overtreding	0	0	0	0	0	0
Anders[4]	8	8	3	2	1	21
Criterium niet opgenomen	2	-	-	-	-	2
Harddrugs						
Formele waarschuwing	11	0	0	0	0	11
Sluiting voor bepaalde tijd	64	19	3	0	0	86
Sluiting voor onbepaalde tijd	8	18	1	1	0	28
Intrekken gedoogverklaring[3]	18	23	5	0	0	46
Definitieve sluiting	1	8	7	1	1	18
Afhankelijk ernst overtreding	1	1	0	0	0	2
Anders[4]	7	1	1	0	0	8
Criterium niet opgenomen	0	-	-	-	-	0
Overlast						
Formele waarschuwing	53	11	0	0	0	64
Sluiting voor bepaalde tijd	14	51	47	9	1	122
Sluiting voor onbepaalde tijd	0	2	5	11	0	18
Intrekken gedoogverklaring[3]	0	7	17	8	3	35
Definitieve sluiting	0	2	5	3	4	14
Afhankelijk ernst overtreding	11	11	7	3	0	32
Anders[4]	16	7	3	1	0	27
Criterium niet opgenomen	1	-	-	-	-	1
Jeugd						
Formele waarschuwing	39	5	0	0	0	44
Sluiting voor bepaalde tijd	37	59	35	6	3	140
Sluiting voor onbepaalde tijd	1	6	4	11	0	22
Intrekken gedoogverklaring[3]	4	12	17	6	0	39
Definitieve sluiting	0	2	9	2	2	15
Afhankelijk ernst overtreding	7	6	5	0	0	18
Anders[4]	9	4	2	1	0	16
Criterium niet opgenomen	0	-	-	-	-	0
Grote transactiehoeveelheden						
Formele waarschuwing	54	4	0	0	0	58
Sluiting voor bepaalde tijd	23	62	37	8	2	132
Sluiting voor onbepaalde tijd	0	3	8	11	0	22
Intrekken gedoogverklaring[3]	0	7	20	9	0	36
Definitieve sluiting	0	3	9	1	2	15
Afhankelijk ernst overtreding	7	7	5	0	0	19
Anders[4]	9	4	1	1	0	15
Criterium niet opgenomen	2	-	-	-	-	2

Tabel 4.7 Aantal gemeenten dat bepaalde stappen van bestuursrechtelijke sanctiemogelijkheden op overtredingen van de AHOJGI-criteria in beleid hanteert eind 2012 (n=95)[1, 2] *(vervolg)*

	1e stap	2de stap	3de stap	4de stap	5de stap	Totaal
Ingezetenen						
Formele waarschuwing	15	0	0	0	0	15
Sluiting voor bepaalde tijd	9	21	16	1	1	48
Sluiting voor onbepaalde tijd	0	1	3	2	0	6
Intrekken gedoogverklaring[3]	0	1	2	3	0	6
Definitieve sluiting	0	0	1	2	0	3
Afhankelijk ernst overtreding	0	1	1	0	0	2
Anders[4]	1	0	0	1	0	2
Criterium niet opgenomen[5]	70	-	-	-	-	70
Maximale handelsvoorraad						
Formele waarschuwing	51	4	0	0	0	55
Sluiting voor bepaalde tijd	20	53	37	7	2	119
Sluiting voor onbepaalde tijd	0	4	6	10	0	20
Intrekken gedoogverklaring[3]	0	10	19	7	0	36
Definitieve sluiting	0	2	8	2	2	14
Afhankelijk ernst overtreding	13	13	7	3	0	36
Anders[4]	7	5	1	1	0	14
Criterium niet opgenomen	4	-	-	-	-	4

1 Meerdere antwoorden/combinaties mogelijk.
2 Een deel van de gemeenten had in 2012 het Besloten club-criterium opgenomen in het beleid, hetgeen per 19 november 2012 is komen te vervallen.
3 Het intrekken van de gedoogverklaring kan samen met bestuurlijke sluiting opgelegd worden.
4 Bijvoorbeeld: dwangsom; tijdelijke beperking openingstijden; afspraken om de overtreding te voorkomen.
5 Het Ingezetenencriterium is in 2012 alleen voor alle coffeeshopgemeenten in de drie zuidelijke provincies van toepassing.

Stappenplan

In 92 van de 95 gemeenten (89%) waar in het beleid sancties zijn vastgelegd, is dit in een zogenoemd sanctietraject of stappenplan gedaan. Dit traject of plan bestaat, afhankelijk van het criterium, uit twee of meerdere fasen. Dit betekent dat bij herhaling van de overtredingen, al dan niet binnen een bepaalde periode, de sancties hoger zijn. Hierbij kunnen twee soorten sanctiebeleid worden onderscheiden (Bieleman e.a. 2003):

a. uniform sanctietraject: op het (herhaaldelijk) overtreden van één van de van toepassing zijnde gedoogcriteria volgt per criterium hetzelfde sanctietraject;
b. pluriform sanctietraject: op het (herhaaldelijk) overtreden van de verschillende criteria volgt een apart vastgelegd sanctietraject.

In tabel 4.7 wordt tevens vermeld hoe de vier meest voorkomende sancties in de gemeenten die een stappenplan hanteren, zijn vastgelegd. In vergelijking met voorgaande metingen is het sanctioneringssysteem nauwelijks veranderd. Evenals in 2011 zijn formele waarschuwingen en sluitingen voor bepaalde tijd de meest gebruikte sanctievormen van gemeenten (zie tabel 4.6). Zwaardere sancties zoals definitieve sluiting wordt meestal pas toegepast wanneer er sprake is van het herhaaldelijk overtreden van één van de criteria. Hieronder worden kort het sanctioneringssysteem per criterium behandeld.

Sanctionering Afficheringscriterium
In 72 van de 95 gemeenten volgt op overtreding van het criterium in eerste instantie een formele waarschuwing. Bij herhaling van de overtreding worden de sancties hoger, waarbij sluiting voor bepaalde tijd het meest voorkomt. De duur van deze tijdelijke sluiting varieert sterk per gemeente van één week tot een maximum van 12 maanden. Er is een aantal gemeenten die andere sancties toepassen, bijvoorbeeld een dwangsom of (in)formeel overleg met de coffeeshophouder. In enkele gevallen is de strafmaat niet nader gespecifieerd.

Sanctionering Harddrugscriterium
Evenals in voorgaande metingen wordt overtreding van het Harddrugscriterium in het gemeentelijk beleid zwaarder gesanctioneerd dan de overige criteria. In 61 gemeenten wordt een eerste overtreding van het Harddrugscriterium direct bestraft met tijdelijke sluiting, in de meeste gevallen een sluiting van een jaar. In acht gemeenten volgt sluiting voor onbepaalde tijd en in één gemeente definitieve sluiting van de coffeeshop.

Sanctionering Overlastcriterium
In 53 gemeenten krijgen de coffeeshophouders allereerst een formele waarschuwing. In 14 gemeenten volgt op de eerste overtreding een sluiting voor bepaalde tijd. Dit is vergelijkbaar met de sanctionering in 2011. Er wordt in het sanctiebeleid van 11 gemeenten onderscheid gemaakt tussen lichtere en zeer ernstige overlast, waarbij zeer ernstige overlast strenger wordt bestraft. Waar op lichtere overtreding bij de eerste overtreding in bijna alle gevallen een formele waarschuwing volgt, is dit bij zeer

ernstige overlast tijdelijke of zelfs definitieve sluiting van de coffeeshop. Er zijn 16 gemeenten die andere sancties toepassen.

Sanctionering Jeugdcriterium

Na het Harddrugscriterium wordt overtreding van het Jeugdcriterium het strengst bestraft door gemeenten. In 39 gemeenten wordt een overtreding bestraft met een formele waarschuwing terwijl in 36 gemeenten wordt overgegaan op tijdelijke sluiting, variërend van 1 week tot 12 maanden. Er zijn daarnaast zeven gemeenten die onderscheid maken in de ernst van de overtreding. Daarbij wordt door enkele gemeenten een onderscheid gemaakt tussen aanwezigheid van en verkoop aan jongeren jonger dan 18 jaar en door enkele gemeenten wordt aanwezigheid van jongeren onder 16 jaar strenger bestraft dan aanwezigheid van jongeren van 16 of 17 jaar oud.

Sanctionering criterium grote transactiehoeveelheid

Evenals in 2011 volgt bij 54 van de 93 gemeenten op een constateerde overtreding van de transactiehoeveelheid in eerste instantie een formele waarschuwing. Er zijn zeven gemeenten die de strafmaat laten afhangen van de ernst van de overtreding, dus het aantal grammen waarmee de transactiehoeveelheid overschreden wordt.

Sanctionering maximale handelshoeveelheid

Bij overtreding van de maximale handelshoeveel volgt in 51 gemeenten een formele waarschuwing bij de eerste overtreding en in 20 gemeenten een sluiting voor bepaalde tijd. In 13 gemeenten is de sanctie afhankelijk van de ernst van de overtreding. Hoe meer de handelsvoorraad de voorgeschreven 500 gram overschrijdt, hoe zwaarder de straf.

Sanctionering Ingezetenencriterium

Het Ingezetenencriterium is in 2012 in 25 van de 95 gemeenten opgenomen in het sanctiebeleid.[6] Overtreding wordt in 15

---

[6] Overigens diende het Ingezetenencriterium tussen 1 mei 2012 en 1 januari 2013 alleen in de 20 coffeeshopgemeenten in de drie zuidelijke provincies van Nederland te worden gehandhaafd. Coffeeshop-gemeenten in overige delen van Nederland hadden wel de keus om het Ingezetenencriterium voor 1 januari 2013 al te handhaven. Enkele gemeenten hebben dit gedaan.

gemeenten in eerste instantie bestraft met een formele waarschuwing en in negen gemeenten met sluiting voor bepaalde tijd, in de meeste gevallen voor drie maanden. Tijdelijke sluiting is de meest voorkomende sanctie bij overtreding van dit criterium. Eén gemeente bestraft overtreding van dit criterium afhankelijk van het aantal niet-ingezetenen dat in de coffeeshop aanwezig is.

Strafrechtelijke sancties
In 38 van de 95 gemeenten (40%) zijn ook de strafrechtelijke reacties op overtredingen opgenomen in het handhavings-arrangement. Er kan hierbij een onderscheid worden gemaakt tussen gemeenten die strafrechtelijke sancties per criterium gespecificeerd hebben (21 gemeenten) en gemeenten die aangeven dat er een strafrechtelijke reactie zal plaatsvinden, maar dit niet per criterium beschreven hebben in het sanctiebeleid (17 gemeenten).

In 21 gemeenten met strafrechtelijke sancties per criterium volgen doorgaans op overtreding van het Harddrugscriterium en het Jeugdcriterium bij de eerste overtreding strafrechtelijke reacties. In het algemeen geldt dat wanneer een bestuursrechtelijke waarschuwing wordt gegeven er nog geen strafrechtelijke reactie volgt. Bij een volgende constatering van overtredingen wordt vervolgens een proces-verbaal opgemaakt, eventueel drugs in beslag genomen en vindt strafrechtelijke vervolging plaats.

4.5 Aantallen overtredingen

Aan de ambtenaren van gemeenten met coffeeshops is tevens gevraagd naar het aantal overtredingen in 2012 van zowel de AHOJGI-criteria als de additionele criteria. In tabel 4.8 is aangegeven in hoeveel gemeenten er al dan niet overtredingen van de AHOJGI-criteria zijn vastgesteld, terwijl in tabel 4.9 het aantal keer dat een overtreding per gemeente is voorgekomen staat vermeld.

In 31 van de 103 gemeenten hebben één of meerdere overtredingen plaatsgevonden. In één gemeente is wel het totaal aantal overtredingen bekend maar kon dit niet per criterium

worden gespecificeerd. In tabel 4.8 is deze gemeente weggelaten en gaat het in totaal om 102 gemeenten. De vastgestelde overtredingen hebben vooral betrekking op het criterium van de Maximale handelshoeveelheid (13 gemeenten), het Jeugdcriterium (zeven gemeenten) en het Ingezetenencriterium (zeven gemeenten). Ook in 2011 komen het criterium van de Maximale handelshoeveelheid en het Jeugdcriterium het meest voor. Het Ingezetenencriterium is vanaf 1 mei 2012 gehandhaafd in de drie zuidelijke provincies en gold dus niet in 2011. Het Afficheringscriterium is in 2012 in vier gemeenten overtreden, terwijl dit in 2011 in vijf gemeenten is vastgesteld. Overtredingen van het Harddrugscriterium en het Overlastcriterium, die in 2012 respectievelijk in twee en één gemeente voorkwamen, zijn in 2011 in één en vier gemeenten vastgesteld. Daarnaast is in vier gemeenten een overtreding van het Besloten club-criterium geconstateerd. Dit criterium is per 19 november 2012 komen te vervallen.

Tabel 4.8 Aantal gemeenten waar één of meerdere overtredingen van de AHOJGI-criteria, het B-criterium en het criterium van de Maximale handelshoeveelheid zijn vastgesteld, in 2012

Criterium	A	H	O	J	G	I	B	Max
Wel overtredingen	4	2	1	7	1	7	4	13
Geen overtredingen	98	100	101	95	101	95	98	89
Totaal	102	102	102	102	102	102	102	102

In tabel 4.9 is te zien dat in 2012 in totaal 60 overtredingen van de van toepassing zijnde gedoogcriteria zijn vastgesteld. In 2011 zijn er 57 overtredingen geconstateerd (exclusief het Ingezetenen-criterium en het Besloten club-criterium die in 2011 nog niet van toepassing waren). In één gemeente zijn drie overtredingen van het Ingezetenencriterium vastgesteld en in een andere gemeente drie overtredingen van het criterium van de Maximale handels-hoeveelheid.

Tabel 4.9 Aantal overtredingen van de AHOJGI-criteria, het B-criterium en het criterium van de Maximale handelshoeveelheid, in 2012 (n=31)

Aantal overtredingen	1	2	3	Totaal
Criterium:				
A-criterium	3	1	-	5
H-criterium	2	-	-	2
O-criterium	1	-	-	1
J-criterium	6	1	-	8
G-criterium	1	-	-	1
I-criterium	6	-	1	9
B-criterium	4	-	-	4
Maximale handelsvoorraad	10	2	1	17
Geen specificatie criteria[1]	nvt.	nvt.	nvt.	13
Totaal	-	-	-	60

[1] Voor één gemeente was het niet mogelijk het aantal overtredingen te specificeren per criterium. Het totaal aantal overtredingen van de criteria in deze gemeente is wel bekend.

Lokaal aanvullende criteria

In 2012 zijn in negen gemeenten overtredingen van lokaal aanvullende criteria vastgesteld, terwijl in 2011 in acht gemeenten overtredingen van lokaal additionele criteria zijn geconstateerd. In één gemeente gaat het om acht overtredingen, in de overige acht gemeenten om maximaal drie overtredingen. In totaal hebben coffeeshops in 2012 in deze negen gemeenten 19 overtredingen begaan. In twee gevallen gaat het om overtreding van bouwkundige voorschriften, klanten die geen legitimatie kunnen tonen en BIBOB. Andere overtredingen die zijn geconstateerd betreffen afwezigheid van een leidinggevende, het overschrijden van openingstijden en het plegen van een ernstig strafbaar feit. Voor één gemeente is wel het aantal overtredingen van additionele criteria bekend, maar niet welke criteria overtreden zijn.

Sluitingen voor bepaalde tijd

In 16 gemeenten hebben overtredingen ertoe geleid dat in deze gemeenten coffeeshops zijn gesloten voor bepaalde tijd, variërend van één dag tot zeven maanden. In vijf gevallen is dit gebeurd als gevolg van overtreding van het criterium van de Maximale handelshoeveelheid en eveneens in vijf gevallen als gevolg van overtreding van het Jeugdcriterium. Twee keer is een coffeeshop tijdelijk gesloten door aanwezigheid van harddrugs of door aanwezigheid van niet-ingezetenen in de coffeeshop. Andere

overtredingen waardoor een coffeeshop tijdelijk moest sluiten in 2012 is overschrijding van de transactiehoeveelheid, Overlastcriterium, afficheringscriterium, Besloten club-criterium en het niet tijdig opnieuw aanvragen van de jaarlijkse gedoogbeschikking.

Sluitingen voor onbepaalde tijd
In vier gemeenten zijn coffeeshops voor onbepaalde tijd gesloten. Dit is gebeurd op grond van overtreding van het criterium van de Maximale handelshoeveelheid, een negatief BIBOB-advies, het plegen van een ernstig strafbaar feit en risico's voor de omgeving naar aanleiding van een schietincident en andere gewelds-incidenten.

4.6 Ervaringen en beleidsaanpassingen

Als gevolg van de nieuwe landelijke richtlijnen binnen het coffeeshopbeleid zijn veel gemeenten bezig met het aanpassen c.q. aanvullen van het bestaande coffeeshopbeleid.

Knelpunten
Aan de ambtenaren is gevraagd of zij één of meerdere knelpunten ervaren bij het (handhaven van) het gemeentelijk coffeeshopbeleid. Van de gemeenten met coffeeshops geven 66 van de 103 gemeenten met coffeeshops (64%) aan geen knelpunten te hebben. Dit is gelijk aan het percentage in 2011.

Gemeenten die wel knelpunten ervaren noemen de uitvoering van de wet BIBOB (7), een tekort aan opsporingsbevoegd personeel (6), de (aanpak) van niet gedoogde verkoop van cannabis (6) het (aanpakken van) softdrugsgebruik in de openbare ruimte (3) en de (aanpak) van overlast van coffeeshops (4). Het meest genoemde knelpunt (14 gemeenten) is het gebrek aan beleid omtrent de bevoorrading van coffeeshops (de achterdeurproblematiek).

In 2011 gaven vier gemeenten aan de aanpak van overlast van buitenlands softdrugstoerisme als knelpunt te zien. In 2012 heeft geen van de ambtenaren dit aangegeven. Wel zijn er negen gemeenten die als knelpunt het I-criterium noemen, bijvoorbeeld

dat het criterium juridisch ingewikkeld is of lastig is vorm te geven.

Beleidsaanpassingen

Drie kwart (78) van de gemeenten die de aanwezigheid van coffeeshops gedogen geeft aan het beleid te wijzigen in 2013 of 2014. Wijzigingen hebben betrekking op de aanpassing aan de landelijke regelgeving (vervallen van het besloten-club en veranderingen in het Ingezetenencriterium), afstemming van het beleid in de regio, aanpassingen aan het maximumstelsel, aanpassingen van het sanctiebeleid (en handhaving daarvan) en het toevoegen dan wel schrappen van additionele criteria.

Besloten club en Ingezetenencriterium

Tien ambtenaren geven aan dat naar aanleiding van veranderingen in de Aanwijzing Opiumwet het Besloten club-criterium weer geschrapt wordt uit het lokale coffeeshopbeleid. Eén gemeente geeft aan het Besloten club-criterium in te gaan voeren.

Een derde van de gemeenten geeft aan het Ingezetenencriterium op te zullen nemen. Acht gemeenten geven aan niet op het Ingezetenencriterium te zullen gaan handhaven of hier geen prioriteit aan te geven. Er zijn enkele ambtenaren die zeggen het Ingezetenencriterium misschien te zullen handhaven of dit aangepast te doen, bijvoorbeeld alleen wanneer er sprake is van overlast.

Afstandscriterium

Er zijn zes gemeenten die het afstandscriterium zeggen in te voeren dan wel aan te passen. Vier ambtenaren zeggen het afstandscriterium voor scholen weer te zullen schrappen.

Regionale afstemming

Negen gemeenten geven aan het coffeeshopbeleid regionaal te gaan afstemmen. Enkele gemeenten noemen hierbij specifiek de afstemming van het handhavingsarrangement op regionaal niveau.

Handhaving
Negen gemeenten willen het handhavingsarrangement van hun gemeente actualiseren in 2013 of 2014. Dit heeft in de meeste gevallen betrekking op de sanctionering van overtredingen. Veel gemeenten hanteren hierbij een handhavingsmatrix.

Aanpassing maximumstelsel
Zeven gemeenten noemen een aanpassing van het maximumstelsel, waarvan één gemeente het maximum wil verhogen en zes gemeenten overwegen het maximum aantal coffeeshops in de gemeente omlaag te brengen. Eén gemeente geeft aan een ondergrens te willen vaststellen bij een mogelijk afnemend maximum.

Additionele criteria
In acht gemeenten is men voornemens de criteria voor coffeeshops aan te passen. Meest genoemd zijn aanpassingen van de vestigingscriteria en van de openingstijden van coffeeshops. Zestien ambtenaren geven aan het drugsbeleid te willen actualiseren c.q. aanpassen aan landelijke regelgeving. Zij lichten dit niet verder toe. Een andere aanpassing die door gemeenten genoemd wordt, is het integraal vast willen stellen van het drugsbeleid. Het coffeeshopbeleid kan daar onderdeel van uitmaken. Twee gemeenten willen een keurmerk voor coffeeshops instellen.

Van de 29 gemeenten die zeggen geen formeel beleid te hebben, geven acht gemeenten aan het beleid te wijzingen na 2012. In zes gevallen gaat dit om het (mogelijk) vaststellen van een formeel nulbeleid. In de overige twee gemeenten geven de ambtenaren aan het beleid te herzien, maar noemt de ambtenaar niet de voorgenomen uitkomst van de wijzigingen.

5. CONCLUSIES

Dit laatste hoofdstuk geeft een samenvatting van de resultaten, terwijl eveneens de conclusies worden besproken. Het tellen van het aantal coffeeshops en het inventariseren van het gemeentelijk beleid is op vergelijkbare wijze uitgevoerd als in 1999 - 2011. In de maanden mei en juni 2013 is aan ambtenaren van Nederlandse gemeenten een vragenlijst voorgelegd betreffende het formele, schriftelijk vastgelegde coffeeshopbeleid. De respons ligt evenals in voorgaande jaren op 100 procent.

De monitor kent drie onderwerpen: aantal coffeeshops en gemeentelijk beleid; handhavingsbeleid; en sanctiebeleid. Aan de hand van deze onderwerpen worden hieronder de conclusies besproken, waarbij aandacht wordt besteed aan de actuele situatie en de veranderingen hierin ten opzichte van de voorgaande meting. Ten slotte komen de ervaringen en toekomstplannen van de gemeenten aan bod.

5.1 Aantal coffeeshops en gemeentelijk beleid

Gemeenten in Nederland hebben de keuze of ze de vestiging van coffeeshops wel of niet toestaan. De meeste gemeenten in Nederland hebben een coffeeshopbeleid vastgesteld, ook wanneer er geen coffeeshop wordt toegestaan.

Aantal coffeeshops

- In Nederland zijn eind 2012 in totaal 617 coffeeshops gevestigd in 103 coffeeshopgemeenten. Na een aantal jaren van lichte daling, is de daling van het aantal coffeeshops in 2012 sterker. In vergelijking met eind 2011 toen er in totaal 651 coffeeshops waren, is het aantal coffeeshops eind 2012 met 5,2% afgenomen. In april 2013 kent Nederland 614 coffeeshops in de 103 coffeeshopgemeenten.
- Belangrijkste redenen voor sluitingen van coffeeshops zijn een negatief BIBOB-advies waardoor de gedoogbeschikking is ingetrokken en overtredingen van (een van) de gedoogcriteria.

Geografische spreiding en coffeeshopdichtheid

- Evenals in voorgaande metingen bevinden concentraties van coffeeshops zich voornamelijk in de randstad en in de middelgrote steden in de provincie.
- Nog steeds is meer dan de helft (52%) van alle coffeeshops in gemeenten met meer dan 200.000 inwoners gevestigd.
- Er is één gemeente met meer dan 100.000 inwoners die geen coffeeshop binnen de gemeentegrenzen heeft. De overige gemeenten met meer dan 100.000 inwoners hebben minimaal één coffeeshop, waarbij in twee gemeenten sprake is van één coffeeshop.
- Het gemiddelde aantal inwoners per coffeeshop ligt voor de 103 coffeeshopgemeenten in 2012 op 31.523.

Beleidsvormen

- Ruim twee derde van de Nederlandse gemeenten blijkt eind 2012 een nulbeleid te voeren, terwijl een kwart een maximumbeleid voert. Daarnaast zegt minder dan een tiende geen formeel beleid te hebben. Deze aantallen komen redelijk overeen met die in 2011.
- Van de gemeenten met een maximumbeleid hanteert een vijfde ook nog een uitsterfbeleid. Dit betekent dat het aantal coffeeshops, al dan niet door een actief beleid, op termijn dient te worden teruggedrongen.

Aantal coffeeshops dat formeel wordt toegelaten

- Er zijn 13 gemeenten die meer coffeeshops kennen dan officieel zijn toegelaten. Zij hebben samen 32 coffeeshops te veel. Daarnaast zijn er 16 gemeenten waar momenteel minder coffeeshops zijn gevestigd dan toegelaten. Gezamenlijk hebben zij 31 coffeeshops minder dan het vastgestelde maximum.

5.2 Handhavingsbeleid

In Nederland is het wettelijk niet toegestaan om softdrugs te verhandelen. Het Openbaar Ministerie heeft echter landelijke richtlijnen opgesteld over de wijze waarop de wet dient te worden

gehandhaafd.[1] Als door coffeeshops met een gedoogverklaring aan deze criteria wordt voldaan dan wordt afgezien van vervolging. Bovendien staat het gemeenten vrij om binnen het landelijke kader overige (vestigings)criteria voor coffeeshops in het beleid op te nemen.

Landelijke criteria in het gemeentelijk beleid

- Het overgrote deel van de gemeenten (96% in 2012) geeft aan dat de definiëring van de AHOJGI-criteria expliciet is afgestemd op de definities uit de Aanwijzing Opiumwet van het Openbaar Ministerie. Er zijn enkele gemeenten die afwijkingen kennen: in twee gemeenten betreft dit een aanpassing aan het criterium van de transactiehoeveelheid, in één gemeente gaat het om een specificatie van handhaving van het Ingezetenencriterium.

Additionele lokale criteria

- Van de 103 gemeenten met coffeeshops hanteren 83 gemeenten (81%) in 2012 een afstands- of nabijheidscriterium ten opzichte van scholen. Er zijn 24 gemeenten die het begrip 'scholen' of 'onderwijsinstellingen' hanteren, maar dit niet nader definiëren. In bijna drie kwart van de gemeenten met een afstandscriterium (58) wordt expliciet genoemd dat het afstandscriterium geldt voor het voortgezet onderwijs, al dan niet in combinatie met andere scholen zoals basisscholen en/of het middelbaar beroepsonderwijs.
- Er zijn 55 gemeenten die aangeven uit te gaan van een afstandscriterium van 250 meter of minder en 19 gemeenten die een afstand van meer dan 250 meter hanteren.
- In 84 van de 103 coffeeshopgemeenten gelden in 2012 één of meerdere vestigingscriteria voor coffeeshops. De meest genoemde zijn een verbod op vestiging in woonwijken en een

---

[1] De landelijke definities van de AHOJGI-criteria zijn als volgt: geen Affichering; geen Harddrugs; geen Overlast; geen verkoop aan Jeugdigen (leeftijdsgrens van 18 jaar); geen verkoop van Grote hoeveelheden per transactie (grens is 5 gram per klant); en alleen Ingezetenen van Nederland mogen worden toegelaten tot de coffeeshop en uitsluitend aan ingezetenen van Nederland kan softdrugs worden verkocht. Daarnaast mag geen alcohol en maximaal 500 gram softdrugs aanwezig zijn in de inrichting (Maximale handelsvoorraad).

verbod op vestiging in de nabijheid van horeca, winkels, bedrijven of een andere coffeeshop. Daarnaast is er een groot aantal gemeenten waarvoor geldt dat de coffeeshop gevestigd moet worden op een locatie met horecabestemming.
- Het overgrote deel van de gemeenten (90) die coffeeshops gedogen, hanteert ook nog overige criteria voor coffeeshops. Zo zijn coffeeshops vaak gebonden aan openingstijden, mogen ze geen terras hebben en moet er voorlichtingsmateriaal over de risico's van verslaving in de coffeeshop aanwezig zijn.

Maatregelen tegen niet-gedoogde verkoop van softdrugs
- Gemeenten hebben de Opiumwet (artikel 13b) en de Gemeentewet (artikel 174a) tot hun beschikking om de niet-gedoogde verkoop van softdrugs tegen te gaan.
- Artikel 174a van de Gemeentewet is in 2012 één keer toegepast om de niet gedoogde verkoop aan te pakken. Sinds de wijziging van artikel 13b van de Opiumwet halverwege 2007 wordt artikel 174a van de Gemeentewet niet of nauwelijks meer gebruikt voor de sluiting van drugspanden.
- Artikel 13b van de Opiumwet is in 2012 in 20 van de 103 coffeeshopgemeenten in totaal 54 keer gebruikt om de niet gedoogde verkoop van softdrugs tegen te gaan. Bij gemeenten zonder coffeeshopbeleid is het artikel in 2012 geen enkele keer gebruikt voor de niet gedoogde verkoop van softdrugs.

Handhaving
- In bijna alle gemeenten met coffeeshops is in het beleid vastgelegd hoe de naleving van de gedoog-criteria wordt gecontroleerd, terwijl één gemeente zegt dat dit nog niet het geval is.
- In ruim de helft van de gemeenten (55%) is formeel afgesproken dat de politie in samenwerking met de gemeente toeziet op naleving van de van toepassing zijnde gedoogcriteria. In vergelijking met 2011 is dit aantal toegenomen. Er zijn ook meer gemeenten waar de gemeente alleen toezicht houdt op coffeeshops en meer gemeenten waar gemeente, politie en OM gezamenlijk toezicht houden. Er zijn minder gemeenten waar het toezicht alleen door de politie wordt uitgevoerd.

5.3 Sanctiebeleid en sanctionering

De vastlegging van de bestuursrechtelijke en strafrechtelijke sancties voor het overtreden van de AHOJGI-criteria in het coffeeshopbeleid verschilt per gemeente.[2] Bij gemeenteambtenaren is nagegaan hoe dit is vastgelegd en is ook gevraagd hoeveel overtredingen er zijn geconstateerd. Tevens is nagegaan welke consequenties deze overtredingen hebben gehad.[3]

Sanctietrajecten

- In 95 gemeenten (92%) die coffeeshops gedogen zijn de bestuursrechtelijke sancties voor het overtreden van de van toepassing zijnde gedoogcriteria formeel vastgelegd in het coffeeshopbeleid. Dit geldt echter niet voor ieder criterium. Het Ingezetenencriterium maakt in 2012 in 25 gemeenten deel uit van het sanctioneringssysteem.[4]
- In 38 gemeenten zijn naast bestuursrechtelijke sancties ook strafrechtelijke reacties op overtredingen opgenomen.
- In de meeste gevallen waar in het beleid sancties zijn vastgelegd is een stappenplan vastgesteld. Dit betekent dat bij herhaling van de overtreding, al dan niet binnen een bepaalde periode, de sancties hoger zijn.

---

[2] Eind 2012 hadden niet alle gemeenten het Ingezetenencriterium opgenomen in het lokale coffeeshopbeleid. Dit komt mede omdat het Ingezetenencriterium tussen 1 mei 2012 en 1 januari 2013 alleen in de drie zuidelijke provincies van Nederland diende te worden gehandhaafd. Daarnaast had een deel van de gemeenten in 2012 ook het Besloten club-criterium opgenomen in het lokale beleid, hetgeen per 19 november 2012 is komen te vervallen.

[3] In verband met de respons is niet gevraagd naar het aantal waarschuwingen dat is uitgedeeld na overtredingen van de gedoog-criteria, omdat in voorgaande metingen is gebleken dat enkele gemeenteambtenaren veel tijd nodig hadden om deze informatie te achterhalen.

[4] Het Ingezetenencriterium diende tussen 1 mei 2012 en 1 januari 2013 alleen in de 20 coffeeshopgemeenten in de drie zuidelijke provincies van Nederland te worden gehandhaafd. Overigens stond het gemeenten in de andere provincies vrij dit criterium ook al voor 1 januari 2013 toe te passen. Enkele gemeenten hebben dit gedaan.

Overtredingen

- In 31 gemeenten hebben één of meerdere overtredingen van de AHOJGI-criteria, het Besloten club-criterium en het criterium van de Maximale handelshoeveelheid plaatsgevonden. De vastgestelde overtredingen hebben vooral betrekking op het criterium van de Maximale handelshoeveelheid (13 gemeenten), het Jeugdcriterium (zeven gemeenten) en het Ingezetenencriterium (zeven gemeenten).[5]
- In totaal zijn in de 31 gemeenten 60 overtredingen van de van toepassing zijnde gedoogcriteria geconstateerd.

Sluitingen

- In 16 gemeenten hebben overtredingen ertoe geleid dat een coffeeshop voor bepaalde tijd zijn deuren moest sluiten. In vijf gevallen is dit gebeurd als gevolg van overtreding van de maximale handelshoeveelheid en eveneens in vijf gevallen door overtreding van het Jeugdcriterium.
- In vijf gemeenten zijn coffeeshops voor onbepaalde tijd gesloten op grond van overtredingen van de maximaal aanwezige handelshoeveelheid, een negatief BIBOB-advies en het plegen van een ernstig strafbaar feit.

5.4 Ervaringen en toekomstplannen

Tot slot wordt ingegaan op de ervaringen met het huidige coffeeshopbeleid, terwijl ook de voorgenomen beleidswijzigingen van verschillende coffeeshopgemeenten worden besproken.

Ervaringen

- Van de gemeenten die coffeeshops gedogen geven 66 gemeenten (64%) aan geen knelpunten te hebben bij het (handhaven van) het gemeentelijk coffeeshopbeleid.
- Het meest genoemde knelpunt (14 gemeenten) is het gebrek aan beleid omtrent de bevoorrading van coffeeshops (de achterdeurproblematiek). Andere knelpunten die worden genoemd zijn onder andere de uitvoering van de wet BIBOB

[5] In één gemeente is wel het totaal aantal overtredingen van de criteria bekend, maar kon dit niet per criterium worden gespecificeerd.

(7), een tekort aan opsporingsbevoegd personeel (6) en de (aanpak van) de niet gedoogde verkoop van cannabis (6).

Toekomstplannen

- Drie kwart van de gemeenten met coffeeshops (78 gemeenten) geeft aan het beleid te willen wijzigen in 2013 of in 2014. Wijzigingen hebben betrekking op aanpassingen aan de landelijke regelgeving (vervallen van het Besloten club-criterium en veranderingen in het Ingezetenencriterium), afstemming van het beleid in de regio, aanpassing van het maximumstelsel (en handhaving daarvan) en het toevoegen dan wel schrappen van additionele criteria.
- Een derde van de gemeenten zal het Ingezetenencriterium opnemen in het coffeeshopbeleid. Een tiental gemeenten geeft aan het Besloten club-criterium formeel weer te schrappen uit het lokale coffeeshopbeleid.

GERAADPLEEGDE LITERATUUR

Adviescommissie Van de Donk (2009)
Geen deuren maar daden. Nieuwe accenten in het Nederland drugsbeleid. Adviescommissie Drugsbeleid, Den Haag.

Bieleman, B., L. Schakel, E. de Bie, J. Snippe (1995)
Wolken boven coffeeshops. Inventarisatie van overlast rond coffeeshops en ontwikkelingen in gemeentelijk cannabisbeleid. St. INTRAVAL, Groningen-Rotterdam.

Bieleman, B., S. Biesma, J. Snippe, E. de Bie (1996)
Quick scan ontwikkeling in aantal coffeeshops in Nederland. St. INTRAVAL, Groningen-Rotterdam.

Bieleman, B., S. Biesma, A.J.H. Smallenbroek (1997)
Cannabis in Nederland. Inventarisatie van de verkooppunten. St. INTRAVAL, Groningen-Rotterdam / SGBO, Den Haag.

Bieleman, B., J. Blömer, A. Zaagsma (1998)
Softdrugs: beleid en illegaliteit. Ontwikkelingen in gemeentelijk softdrugsbeleid en soorten en aantallen verkooppunten. St. INTRAVAL, Groningen-Rotterdam.

Bieleman, B. (1998)
Coffeeshops in Nederland. In: Tijdschrift voor de Politie, nr. 3, p. 19-23.

Bieleman, B., J. Snippe (1999)
Gedogen gewogen. Evaluatie van het Amsterdamse coffeeshopbeleid. St. INTRAVAL, Groningen-Rotterdam.

Bieleman, B., P. Goeree (2000)
Coffeeshops geteld. Aantallen verkooppunten van cannabis in Nederland. St. INTRAVAL, Groningen-Rotterdam.

Bieleman, B., P. Goeree (2001)
Coffeeshops in Nederland. Aantallen en gemeentelijk beleid in 2000. St. INTRAVAL, Groningen-Rotterdam.

Bieleman, B., P. Goeree (2002)
Aantal coffeeshops en gemeentelijk beleid in 2001. St. INTRAVAL, Groningen-Rotterdam.

Bieleman, B., P. Goeree, H. Naayer (2003)
Coffeeshops in Nederland 2002. Aantallen, gemeentelijk beleid en handhaving AHOJ-G criteria. St. INTRAVAL, Groningen-Rotterdam.
Bieleman, B., P. Goeree, H. Naayer (2005)
Coffeeshops in Nederland 2004. Aantallen coffeeshops en gemeentelijk beleid 1999-2004. St. INTRAVAL, Groningen-Rotterdam.
Bieleman, B., H. Naayer (2006)
Coffeeshops in Nederland 2005. Aantallen coffeeshops en gemeentelijk beleid 1999-2005. St. INTRAVAL, Groningen-Rotterdam.
Bieleman, B., H. Naayer, A. Nienhuis (2006)
Coffeeshops naar de periferie. Evaluatie verplaatsing twee coffeeshops in Venlo. St. INTRAVAL, Groningen-Rotterdam.
Bieleman, B., J. Snippe (2006)
Coffeeshops en criminaliteit. In: Justitiële Verkenningen, jrg. 32. nr. 1, p. 46-60.
Bieleman, B., A. Beelen, R. Nijkamp, E. de Bie (2008)
Coffeeshops in Nederland 2007. Aantallen coffeeshops en gemeentelijk beleid 1999-2007. St. INTRAVAL, Groningen-Rotterdam.
Bieleman, B., R. Nijkamp, E. de Bie, M. Oude Wansink (2008)
Nulmeting overlast en bezoek coffeeshops Maastricht. St. INTRAVAL, Groningen-Rotterdam. OWP Research, Maastricht.
Bieleman, B., R. Nijkamp (2009)
Coffeeshopbezoekers in Venlo. Tellingen en enquête coffeeshopbezoekers Venlo. St. INTRAVAL, Groningen-Rotterdam.
Bieleman, B., R. Nijkamp (2010)
Coffeeshopbezoekers Terneuzen. Najaar 2009. St. INTRAVAL, Groningen-Rotterdam.
Bieleman, B., R. Nijkamp (2010)
Coffeeshops in Nederland 2009. Aantallen coffeeshops en gemeentelijk beleid 1999-2009. St. INTRAVAL, Groningen-Rotterdam.
Bieleman, B., R. Nijkamp, M. Sijtstra (2011)
Monitor coffeeshopbeleid Rotterdam 0-, 1- en 2-meting. St. INTRAVAL, Groningen-Rotterdam.

Bieleman, B., R. Nijkamp, K. de Haan (2011)
Lokaal balanceren. Onderzoek coffeeshopbeleid gemeente Groningen. St. INTRAVAL, Groningen-Rotterdam.

Bieleman, B., R. Nijkamp, T. Bak (2012)
Coffeeshops in Nederland 2011. Aantallen coffeeshops en gemeentelijk beleid 1999-2011. St. INTRAVAL, Groningen-Rotterdam.

Bovenkerk, F., W. Hogewind (2003)
Hennepteelt in Nederland. Het probleem van de criminaliteit en haar bestrijding. Uitgeverij Kerckebosch, Zeist.

Breunesse, H.M.B., J.G. Brouwer, A.E. Schilder (1996)
Wapenen tegen drugsoverlast. Tjeenk Willink, Deventer.

Brouwer, J.G., A.E. Schilder (2010)
Juridische haalbaarheid. In: Maalsté N.J.M., G.J.M. van den Brink, G.J. Brouwer, A.E. Schilder (2010). Juridische en praktische Haalbaarheid van 'Limburg trekt zijn grens'. Universiteit van Tilburg, Tilburg.

Dorsselaer, S. van, E. Zeijl, S. van den Eeckhout, T. ter Bogt, W. Vollebergh (2007).
HBSC 2005: gezondheid en welzijn van jongeren in Nederland. Trimbos-instituut, Utrecht.

Fijnaut, C, B. De Ruyver (2008)
Voor een gezamenlijke beheersing van de drugsgerelateerde criminaliteit in de Euregio Maas-Rijn. Euregio Maas-Rijn, Tilburg/Gent.

Gemeente Nijmegen en INTRAVAL (2008)
Het coffeeshopbezoek in Nijmegen; een inventariserend onderzoek naar de omvang en kenmerken van het bezoek aan de Nijmeegse coffeeshops. Gemeente Nijmegen, Nijmegen / St. INTRAVAL, Groningen-Rotterdam.

INTRAVAL (1996)
Drugsoverlast: conceptualisering en inventarisatie. Notitie in het kader van een onderzoek naar drugsoverlast in Nederland in opdracht van het ministerie van Binnenlandse Zaken, Directie Politie. St. INTRAVAL, Groningen-Rotterdam.

INTRAVAL (2009)
Coffeeshopbezoeken in Tilburg. St. INTRAVAL, Groningen-Rotterdam.

Justitiële Verkenningen (1993)
Grenzen van het softdrugsbeleid. Justitiële Verkenningen, jaargang 19, nr. 6.

Korf, D., M. van der Woude, A. Benschop, T. Nabben (2001)
Coffeeshops, jeugd en toerisme. UvA, Amsterdam.

Korf, D.J., M. Wouters, T. Nabben, P. van Ginkel (2005)
Cannabis zonder coffeeshop; niet gedoogde cannabisverkoop in tien Nederlandse gemeenten. Rozenberg Publishers, Amsterdam.

Laar, M.W. van, A.A.N. Cruts, M.M.J. van Ooyen-Houben, R.F. Meijer, T. Brunt, E.A. Croes, A.P.M. Ketelaars (red.) (2012)
Nationale Drug Monitor. Jaarbericht 2011. Trimbos-instituut, Utrecht.

Laar, M.W. van, M.M.J. van Ooyen-Houben (red.) (2009)
Evaluatie van het Nederlandse drugsbeleid. Trimbos-instituut, Utrecht / WODC, Den Haag.

Limburgse burgemeesters coffeeshopgemeenten (2009)
Limburg trekt zijn grens. Gemeente Maastricht, Maastricht.

Ministerie van Justitie (2000)
Het pad naar de achterdeur. Ministerie van Justitie, Den Haag.

Ministerie van VWS, Ministerie van Justitie, Ministerie van Binnenlandse Zaken (1995)
Het Nederlandse drugsbeleid. Continuïteit en verandering. Ministerie van VWS / Ministerie van Justitie / Ministerie van Binnenlandse Zaken, Rijswijk.

Ministerie van VWS, Ministerie van Justitie, Ministerie van BZK (2004)
Interdepartementale beleidsbrief cannabis. Ministerie van VWS / Ministerie van Justitie / Ministerie van Binnenlandse Zaken, Den Haag.

Ministerie van VWS (2004)
Actieplan ontmoediging cannabis. Ministerie van VWS, Den Haag.

Monshouwer, K., J. Verdurmen, S. van Dorsselaer, E. Smit, A. Gorter, W. Vollebergh (2008)
Jeugd en riskant gedrag. Kerngegevens uit het peilstationonderzoek 2007. Trimbos Instituut, Utrecht.

Niesink, R., S. Rigter (2013)
THC-concentraties in wiet, nederwiet en hasj in Nederlandse coffeeshops (2012-2013). Trimbos-instituut, Utrecht.

Nijkamp, R., B. Bieleman (2012)
Coffeeshopbezoek Rotterdam voorjaar 2012. St. INTRAVAL, Groningen-Rotterdam.

Ooyen-Houben, M.M.J. van (2006)
Hoe werkt het Nederlandse drugsbeleid: een evaluatieve verkenning van een decennium drugsbeleid. In: Justitiële Verkenningen, jaargang 32, nr. 1, p.24-45.

Ooyen-Houben van M., B. Bieleman, S. Biesma, J. Snippe, W. van der Wagen, A. Beelen (2009)
Drugsgerelateerde overlast. In: Laar, M. van, M. van Ooyen-Houben (2009) Evaluatie van het Nederlandse drugsbeleid (pp. 293-314). Trimbos-instituut, Utrecht / WODC, Den Haag.

Ooyen-Houben van M.M.J., B. Bieleman, D. Korf (2013)
Het Besloten club- en het Ingezetenencriterium voor coffeeshops. Evaluatie van de implementatie en de uitkomsten in de periode mei-november 2012, Tussenrapportage. WODC, Den Haag / St. INTRAVAL, Groningen-Rotterdam / Bonger Instituut, Amsterdam.

Pardoel, C.A.M., J. van Haaf, S. Bogaerts, A.M. van Kalmthout (2004)
Coffeeshops in Nederland anno 2003. Aantallen, lokaal beleid, handhaving en naleving. IVA/Universiteit van Tilburg, Tilburg.

Regeerakkoord (2012)
Bruggen slaan. Regeerakkoord VVD - PVDA. Den Haag.

Rooij, T. van, T. Schoenmakers, Mheen, D. van de (2011)
Nationaal Prevalentie Onderzoek (NPO) Middelengebruik 2009: De kerncijfers. IVO, Rotterdam.

Siesling, M., B. Smeets, A.C.M. Spapens (2011)
Geldbomen op zolder. IVA/Universiteit van Tilburg, Tilburg.

Snippe, J., F. Oldersma, B. Bieleman (2002)
Monitor drugsoverlast Nederland 1996-2002. St. INTRAVAL, Groningen-Rotterdam.

Snippe, J., B. Bieleman, H. Naayer, C. Ogier (2004)
Preventieve doorlichting cannabissector c.a. St. INTRAVAL, Groningen-Rotterdam.

Snippe, J., R. Nijkamp, B. Bieleman (2012)
Hektor 2010-2011. Evaluatie aanpak drugsoverlast in Venlo. St. INTRAVAL, Groningen-Rotterdam.

Snippe, J., K. de Haan, B. Bieleman (2011)
Wietbeleid gewogen. Evaluatie coffeeshopbeleid Haarlemmermeer. St. INTRAVAL, Groningen-Rotterdam.

Snippe, J., B. Bieleman (2012)
Onderzoek invoering wietpas Dordrecht. St. INTRAVAL, Groningen-Rotterdam.
Snippe, J., R. Nijkamp, B. Bieleman (2012)
Hektor 2010-2011. Evaluatie aanpak drugsoverlast in Venlo. St. INTRAVAL, Groningen-Rotterdam.
Spapens, T., H. van de Bunt, L. Rastovac (2007)
De wereld achter de wietteelt. WODC / Erasmus Universiteit Rotterdam / Universiteit van Tilburg, Den Haag.
Staatsblad (2007)
Staatsblad, 11 oktober 2007, 355.
Staatscourant (1994)
Richtlijn opsporingsbeleid inzake coffeeshops. Staatscourant, 12 oktober 1994, 203.
Staatscourant (1996)
Richtlijn Openbaar Ministerie. Staatscourant, 27 september 1996, 187.
Staatscourant (2000)
Aanwijzing opiumwet. Staatscourant, 27 december 2000, 250.
Staatscourant (2011)
Aanwijzing opiumwet. Staatscourant, 27 december 2011, 22936.
Steun- en Informatiepunt Drugs & Veiligheid (1997)
Lokaal coffeeshopbeleid. Handreiking voor vorm en inhoud van beleid. VNG Uitgeverij, Den Haag.
Steun- en Informatiepunt Drugs & Veiligheid (1998)
Handhaving lokaal drugsbeleid, Praktische tips, jurisprudentie en regelgeving. VNG Uitgeverij, Den Haag.
Steun- en Informatiepunt Drugs & Veiligheid (1999)
De Wet 'Damocles'. Bestuursdwangbevoegdheid in artikel 13b Opiumwet. VNG Uitgeverij, Den Haag.
Tijhuis, A. (2006)
Transnational Crime and the Interface Between Legal and Illegal Actors; the Case of the Illicit Art and Antiquities Trade. Wolf Legal Publishers, Nijmegen.
Tweede Kamer (2004)
Drugsbeleid. Vergaderjaar 2003-2004, 24 077, nr. 137.
Tweede Kamer (2009)
Drugsbeleid. Vergaderjaar 2009-2010, 24 077, nr. 239.

Tweede Kamer (2010)
Drugsbeleid. Vergaderjaar 2009-2010, 24 077, nr. 253.
Tweede Kamer (2010)
Drugsbeleid. Vergaderjaar 2010-2011, 24 077, nr. 259.
Tweede Kamer (2011)
Drugsbeleid. Vergaderjaar 2011-2012, 24 077, nr. 265.
Tweede Kamer (2011)
Drugsbeleid. Vergaderjaar 2011-2012, 24 077, nr. 267.
Tweede Kamer (2012)
Drugsbeleid. Vergaderjaar 2012-2013, 24 077, nr. 293.
VNG (1994)
Drugsbeleid met name ten aanzien van coffeeshops. Vereniging van Nederlandse Gemeenten, Den Haag.
Wouters, M., D.J. Korf, B. Kroeske (2007)
Harde aanpak, hete zomer. Een onderzoek naar de ontmanteling van hennepkwekerijen in Nederland. WODC, Universiteit van Amsterdam, Bonger Instituut voor Criminologie, Amsterdam.

Tevens zijn gemeentelijke beleidsnota's over het lokale coffeeshopbeleid geraadpleegd.

BIJLAGE OVERZICHT GEMEENTEN

Peildatum: december 2012. In onderstaande tabel zijn alle per 1 januari 2012 bestaande gemeenten opgenomen.

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2009[1]	2011	2012
Aa en Hunze	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Aalburg	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Aalsmeer	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Aalten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Achtkarspelen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Alblasserdam	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Albrandswaard	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Alkmaar	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
Almelo	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Almere	1	1	1	1	1	1	2	3	3	3	3	3
Alphen a/d Rijn	2	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Alphen-Chaam	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Ameland	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Amersfoort	9	9	9	9	9	9	7	6	6	6	4	4
Amstelveen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Amsterdam	288	283	280	270	258	249	246	238	229	225	222	208
Apeldoorn	6	5	5	5	5	5	5	5	5	5	4	3
Appingedam	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Arnhem	16	14	14	14	13	12	13	12	11	11	11	11
Assen	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1	1	1
Asten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Baarle-Nassau	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Baarn	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Barendrecht	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Barneveld	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Bedum	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Beek	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Beemster	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Beesel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Bellingwedde	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Bemmel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Bergambacht	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Bergen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Bergen (NH)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Bergen op Zoom	6	4	4	4	4	4	4	4	4	0	0	0
Bergeijk	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Berkelland	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Bernheze	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Bernisse	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Best	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Beuningen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Beverwijk	4	4	4	4	4	4	4	3	3	4	4	4

[1] Voor de meting van 2009 zijn uitsluitend gemeenten benaderd die bij de meting van 2007 hebben aangegeven een maximumbeleid of geen coffeeshop-beleid te hanteren.

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2009[1]	2011	2012
Binnenmaas	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Bladel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Blaricum	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Bloemendaal	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Boarnsterhim	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Bodegraven-Reeuwijk	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Boekel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Borger-Odoorn	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Borne	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Borsele	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Boskoop	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Boxmeer	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Boxtel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Bronckhorst	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Breda	15	14	13	12	10	10	9	9	8	8	8	8
Brielle	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Brummen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Brunssum	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Bunnik	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Bunschoten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Buren	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Bussum	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Capelle a/d IJssel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Castricum	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Coevorden	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Cranendonck	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Cromstrijen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Culemborg	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2
Cuijk	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Dalfsen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Dantumadiel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
De Bilt	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
De Marne	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
De Ronde Venen	0	1	1	1	0	0	0	0	1	1	1	1
De Wolden	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Delft	6	6	6	6	6	5	5	5	5	5	5	5
Delfzijl	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0[2]
Den Haag	70	62	55	46	41	40	40	40	40	40	40	37
Den Helder	4	4	4	4	4	4	4	4	4	3	3	3
Deurne	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Deventer	6	6	6	5	5	5	5	5	5	5	5	5
Diemen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Dinkelland	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Dirksland	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Doesburg	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Doetinchem	2	1	2	1	2	2	2	2	3	3	1	1
Dongen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Dongeradeel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Dordrecht	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	6	8
Drechterland	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Drimmelen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Dronten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Druten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Duiven	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Echt-Susteren	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0

[2] Op het moment van de peildatum was de coffeeshop tijdelijk gesloten.

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2009[1]	2011	2012
Edam-Volendam	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Ede	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	3	3
Eemnes	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Eemsmond	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Eersel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Eindhoven	16	16	16	15	15	15	15	15	15	15	15	13[3]
Elburg	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Emmen	4	4	4	4	3	3	2	2	2	2	2	2
Enkhuizen	1	1	1	1	1	0[4]	1	1	1	1	1	1
Enschede	17	16	14	13	12	12	11	11	10	10	10	10
Epe	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Ermelo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Etten-Leur	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Eijsden-Margraten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Ferwerderadiel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Franekeradeel	0	0	0	1	0	0	0	0	0	-	0	0
Gaasterlân-Sleat	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Geertruiden-berg	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Geldermalsen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Geldrop-Mierlo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Gemert-Bakel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Gennep	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Giessenlanden	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Gilze en Rijen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Goedereede	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Goes	4	4	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Goirle	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Gorinchem	3	3	3	3	2	3[5]	3	3	3	3	3	3
Gouda	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
Graafstroom	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Graft-De Rijp	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Grave	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Groesbeek	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Groningen	14	13	13	13	14	14	14	14	14	14	14	12
Grootegast	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Gulpen-Wittem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Haaksbergen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Haaren	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Haarlem	15	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16
Haarlemmer-liede en Spaarn-woude	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Haarlemmer-meer	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Halderberge	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Hardenberg	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Harderwijk	1	1	2	2	2	1	1	1	1	1	1	1
Hardinxveld-Giessendam	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0

[3] Op het moment van de peildatum waren twee coffeeshops tijdelijk gesloten.
[4] Het betreft hier geen daling van het aantal coffeeshops, maar een correctie door de gemeente van het aantal in voorgaande jaren.
[5] Het betreft hier geen stijging van het aantal coffeeshops, maar een correctie door de gemeente van het aantal in 2003.

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2009[1]	2011	2012
Haren	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Harenkarspel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Harlingen	1	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2
Hattem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Heemskerk	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Heemstede	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Heerde	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Heerenveen	5	5	5	5	5	5	5	5	4	4	3	3
Heerhugowaard	1	1	1	1	0	1[6]	1	1	1	1	1	1
Heerlen	5	5	5	5	3	3	3	3	3	3	3	3
Heeze-Leende	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Heilo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Hellendoorn	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Hellevoetssluis	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Helmond	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Hendrik-Ido-Ambacht	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Hengelo	4	4	4	4	4	4	3	4	3	3	3	3
's-Hertogen-bosch	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	5
Het Bildt	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Heumen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Heusden	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Hillegom	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Hilvarenbeek	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Hilversum	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9
Hof van Twente	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Hoogeveen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Hollands Kroon[7]	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Hoogezand-Sappemeer	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Hoorn	3	3	3	3	3	3	2	2	2	2	2	0[8]
Horst aan de Maas	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Houten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Huizen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Hulst	2	0[9]	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Kaag en Braassem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Kampen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Kapelle	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Katwijk	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Kerkrade	1	1	3	3	3	3	2	2	2	2	2	2
Koggenland	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Kollumerland c.a.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Korendijk	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0

6 Het betreft hier geen stijging van het aantal coffeeshops, maar een correctie door de gemeente van het aantal in 2003.

7 Deze gemeente is een samenvoeging van de gemeenten Anna Paulowna, Niedorp, Wieringen en Wieringermeer.

8 Op het moment van de peildatum waren de twee coffeeshops (tijdelijk) gesloten.

9 Het betreft hier geen daling van het aantal coffeeshops, maar een correctie door de gemeente van het aantal in 1999.

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2009[1]	2011	2012
Krimpen a/d IJssel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Laarbeek	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Landerd	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Landgraaf	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Landsmeer	1	1	1	1	1	0	0	0	0	-	0	0
Langedijk	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Lansingerland	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Laren	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Leek	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Leerdam	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1
Leeuwarden	15	14	14	13	13	12	12	12	13	13	13	12
Leeuwardera-deel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Leiden	12	10	11	12	12	12	12	12	12	12	11	11
Leiderdorp	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Leidschendam-Voorburg	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Lelystad	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	1
Lemsterland	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Leudal	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Leusden	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Liesveld	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Lingewaal	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Lisse	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Littenseradiel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Lochem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Loon op Zand	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Lopik	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Loppersum	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Losser	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Maasdonk	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Maasdriel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Maasgouw	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Maassluis	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Maastricht	19	19	19	18	17	16	16	15	14	14	14	14
Marum	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Medemblik	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Meerssen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Menameradiel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Menterwolde	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Meppel	3	3	3	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Middelburg	4	4	4	4	3	3	2	2	2	0	0	0
Middelharnis	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Midden-Delfland	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Midden-Drenthe	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Mill en Sint Hubert	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Millingen aan de Rijn	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Moerdijk	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Montferland	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Montfoort	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Mook en Middelaar	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Muiden	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Naarden	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Nederlek	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Neder Betuwe	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Nederweert	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2009[1]	2011	2012
Neerijnen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Nieuw-Lekkerland	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Nieuwegein	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	0
Nieuwkoop	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Noord-Beveland	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Noordenveld	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Noordoost-polder	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Noordwijk	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Noordwijker-hout	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Nuenen c.a.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Nunspeet	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Nuth	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Nijkerk	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Nijmegen	16	16	16	16	15	15	15	15	15	14	14	14
Oestgeest	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Oirschot	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Oisterwijk	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Oldebroek	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Oldenzaal	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Oldambt	2	3	2	3	2	2	2	2	2	2	2	2
Olst-Wijhe	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Ommen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Onderbanken	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Oosterhout	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Oostflakkee	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Oost-Gelre	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Ooststellingwerf	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Oostzaan	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Opmeer	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Opsterland	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Oss	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Oud-Beijerland	2	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Oude IJsselstreek	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1	1
Ouder-Amstel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Ouderkerk	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Oudewater	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Overbetuwe	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Papendrecht	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Peel en Maas	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Pekela	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Purmerend	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Putten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Pijnacker-Nootdorp	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Raalte	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Reimerswaal	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Renkum	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Renswoude	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Reusel-De Mierden	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Rheden	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Rhenen	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Ridderkerk	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Roerdalen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Roermond	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Roosendaal	4	4	4	4	4	4	4	4	4	0	0	0

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2009[1]	2011	2012
Rotterdam	65	63	61	62	62	62	62	62	62	44	43	41
Rozendaal	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Rucphen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Rijnwaarden	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Rijnwouda	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Rijssen-Holten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Rijswijk	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Schagen	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Schermer	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Scherpenzeel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Schiedam	5	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	3
Schiermonnik-oog	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Schinnen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Schoonhoven	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Schouwen-Duiveland	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Schijndel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Simpelveld	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Sint-Anthonis	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Sint-Michielsgestel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Sint-Oedenrode	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Sittard-Geleen	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
Skarsterlân	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Sliedrecht	1	1	1	1	1	1	1	1	1	-	1	1
Slochteren	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Sluis	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Smallingerland	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Soest	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Someren	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Son en Breugel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Spijkenisse	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0
Stadskanaal	3	0[10]	3	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Staphorst	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Stede Broec	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Steenbergen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Steenwijkerland	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Stein	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Stichtse Vecht	1	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Strijen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Súdwest-Fryslân	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Ten Boer	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Terneuzen	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1	1
Terschelling	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Texel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Teylingen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Tholen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Tiel	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
Tilburg	13	13	13	13	13	13	13	13	13	13	10	11
Tubbergen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Twenterand	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Tynaarlo	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Tytsjerkstera-diel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0

[10] Het betreft hier geen daling van het aantal coffeeshops, maar een correctie door de gemeente van het aantal in 1999.

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2009[1]	2011	2012
Ubbergen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Uden	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Uitgeest	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Uithoorn	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Urk	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Utrecht	20	18	17	18	18	17	17	17	14	14	14	11
Utrechtse Heuvelrug	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Vaals	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Valkenburg a/d Geul	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Valkenswaard	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Veendam	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Veenendaal	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Veere	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Veghel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Veldhoven	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Velsen	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	2
Venlo	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	3
Venray	0	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Vianen	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Vlaardingen	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Vlagtwedde	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Vlieland	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Vlissingen	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2
Vlist	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Voerendaal	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Voorschoten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Voorst	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Vught	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Waalre	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Waalwijk	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Waddinxveen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Wageningen	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Wassenaar	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Waterland	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Weert	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Weesp	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Werkendam	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Westerveld	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Westervoort	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Westland	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
West Maas en Waal	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Weststelling-werf	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Westvoorne	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Wierden	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Winsum	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Winterswijk	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Woensdrecht	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Woerden	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Wormerland	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Woudenberg	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Woudrichem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Wijchem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Wijdemeren	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Wijk bij Duurstede	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
IJsselstein	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2009[1]	2011	2012
Zaanstad	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Zaltbommel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Zandvoort	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Zederik	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Zeevang	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Zeewolde	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Zeist	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Zevenaar	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Zoetermeer	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Zoeterwoude	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Zuidhorn	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Zuidplas	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Zundert	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Zutphen	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Zwartewater-land	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Zwolle	4	5	5	5	5	5	5	5	4	5	5	5
Zwijndrecht	0	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Zijpe	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0

In opdracht van het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) van het ministerie van Veiligheid en Justitie heeft onderzoeks- en adviesbureau INTRAVAL de elfde meting van de coffeeshopmonitor verricht. Sinds 1999 worden met deze monitor periodiek het aantal gedoogde verkooppunten van cannabis (coffeeshops) en het lokale cannabisbeleid geïnventariseerd. In de maanden mei en juni 2013 zijn de ambtenaren die betrokken zijn bij het coffeeshopbeleid in hun gemeente ondervraagd.

Dit rapport biedt inzicht in de ontwikkelingen rond coffeeshops in Nederland, zowel in de aantallen coffeeshops als de verschillende gemeentelijke beleidsvormen. Er wordt verder ingegaan op het handhavingsbeleid inzake de AHOJGI-criteria en overige beleidscriteria in alle gemeenten met coffeeshops. Daarnaast wordt in het rapport aandacht besteed aan de wijzen van sanctionering en de toepassing ervan. De resultaten van deze elfde meting zijn vergeleken met resultaten uit voorgaande metingen.

Coffeeshops in Nederland 2012

ISBN 978 90 8874 158 6

INTRAVAL
Onderzoek en Advies